

**TÜRKMENISTANYŇ PREZIDENTI SERDAR BERDIMUHAMEDOW:
- HALKYŇ ABADAN, ASUDA WE BAGTYÝAR DURMUŞDA ÝAŞAMAGY
HAKYNDAKY ALADA DÖWLET SYÝASATYMYZDA HEMİŞE ÖNE
SÜRÝÄN BAŞ MAKSAĐYMYZDÝR.**

ZAMAN

INTERNATIONAL MEDIA
TÜRKMENISTAN

28-nji iýul, 2023. Belgisi 30/1544

24-nji iýulda hormatly Prezidentimiz Serdar Berdimuhamedow Ministrler Kabinetiniň Başlygynyň obasenagat toplumyna gözegçilik edýän orunbasary T. Atahallyýewiň hem-de welaýatlaryň hâkimleriniň gatnaşmaganýda sanly ulgam arkaly iş maslahatyny geçirdi. Onda ýurdumuzýň oba hojalyk toplumunda we sebitlerde ýerine yetiriliýan işleriň barşy bilen bagly meselelerde serebildi.

Welaýatlaryň hâkimleri sebitlerde al- nyp barylýan oba hojalyk işleri bar- da hasabat berdiler. Bellenilişi ýaly, hazırkı wagtda gowaça meýdanlarynda ideg işleri dowam edýär, hususan-da, hatarara bejergi, mineral dökünler bilen iýmitlendirmek,

osuş suwuny tutmak işleri geçirilýär, oba hojalyk teknikalarynyndan we gurallaryndan netijeli peýdalanylýär. Welaýatlarda pagta arassalaýy kârhanalar, harmanhanalar we pagta ýygijy kombaynlaryň ýygym mowsümüne taýýaranylýär. Geljek ýylýň hasly üçin bugday ekiljeç meýdanlarda surüm, tekizleýiş işleri alnyp barylýan gûrlyşk işleriň ýokary hiliniň úpjün edilmegi babatda hâkimlere anyk görkezmeleri berdi.

Sohra Ministrler Kabinetiniň Başlygynyň obasenagat toplumuna gözegçilik edýän orunbasary T. Atahallyýew ýurdumuzda al-

nyp barylýan oba hojalyk işleriň barşy ba-

rada hasabat berdi.

Bellenilişi ýaly, sun gün gowaça meýdanlarynda pagtaçy daýhanalarynyz tarapdan hatarara bejergi, mineral dökünler bilen iýmitlendirmek, osuş suwuny tutmak işleri alnyp barylýar. Sebitlerde güyz mowsümünde gôk-bakja, beýleki oba hojalyk ekinleriniň ekişini hem-de şaly ekilen meý-

ÝURDUMYZDA OBA HOJALYK İŞLERİ GYZGALAŇLY DOWAM EDÝÄR

danlarda ideg işlerini ýokary hilli ýerine ýetirmek boýunça zerur çareler gorulýär. Oba milli maksatnamasyna laýyklykda, su ýyl welaýatlarda acylip ularna maǵberilmeziňdirilgen medeni-durmus, önumçlik maksatlyq desgalarda gurluşk işleri talaba-

läyk ýerine yetiriliýär. Kombaynlary we oba hojalyk teknikalaryny pagta ýygym mowsümüne taýýarlamak boýunça degişli işler durmuša geçirilýär. Geljek ýylýň hasly üçin bugday ekiljeç meýdanlarda surüm, tekizleýiş işleriň ýerine yetiriliýär. Yeralmanyň, gôk-bakja we beýleki oba hojalyk ekinleriniň haslyny ýygnamak we ilatymza yetiriliýandırmaýgyň habar berdi.

Şeýle hem wise-premýer Daşoguz, Lebab welaýatlarynda şaly ekilen meýdanlarda ideg işleriniň, Mary welaýatynyň gant su-gundury ekilen meýdanlarynda bolsa hatarara bejergi, mineral dökünler bilen iýmitlendirmek, yekelemek, otag etmek, gógeris hem-de oşus suwuny tutmak işleriniň alnyp barylýandyrılygyň habar berdi.

Hormatly Prezidentimiz hasabaty diňläp, mowsümleyin oba hojalyk işleriniň möhüm ahmiyetine unsı çekdi we welaýatlaryň gowaça meýdanlarynda ideg işleriniň, geljek ýylýň hasly üçin bugday ekiljeç meýdanlarda surüm, tekizleýiş işleriniň agrotehnikanyň kadalarynda berjäy etmek arkaly ýerine yetirilişini berk gözegçilikde saklamak babatda hâkimlere birnaçe anyk tabsyryklary berdi.

Şeýle hem hormatly Prezidentimiz Oba milli maksatnamasından gelip çykýan wezipeleriň ýerine yetirilişine unsı çekdi we şu ýyl welaýatlarda açılıp ularna maǵberilmeziň göz oñunde tutulan dûrlı maksatlyq desgalarda alnyp barylýan gûrlyşk işleriň ýokary hiliniň úpjün edilmegi babatda hâkimlere anyk görkezmeleri berdi.

Sohra Ministrler Kabinetiniň Başlygynyň obasenagat toplumuna gözegçilik edýän orunbasary T. Atahallyýew ýurdumuzda al-

nyp barylýan oba hojalyk işleriň barşy ba-

rada hasabat berdi.

Sohra Ministrler Kabinetiniň Başlygynyň obasenagat toplumuna gözegçilik edýän orunbasary T. Atahallyýew ýurdumuzda al-

nyp barylýan oba hojalyk işleriň barşy ba-

rada hasabat berdi.

Sohra döwt Baştutanymyz iş maslahatyna gatnaşyylara ýüzlenip, mowsümleyin oba hojalyk işlerine, hususan-da, gowaça edilýan ideg işlerine, geljek ýylýň hasly üçin bugday ekiljeç meýdanlarda surüm, tekizleýiş işleri alnyp barylýar. Sonda oba hojalyk teknikalaryndan netijeli peýdalanan boyunça alnyp barylýan işlere jogapkärçilikli cemeleşmegiň möhümđigini belledi we bu babatda birnaçe anyk tabsyryklary berdi.

Sohra döwt Baştutanymyz iş maslahatyna gatnaşyylara ýüzlenip, mowsümleyin oba hojalyk işlerine, hususan-da, gowaça edilýan ideg işlerine, geljek ýylýň hasly üçin bugday ekiljeç meýdanlarda surüm, tekizleýiş işleri alnyp barylýar. Sonda oba hojalyk teknikalaryndan netijeli peýdalanan boyunça alnyp barylýan işlere jogapkärçilikli cemeleşmegiň möhümđigini belledi we bu babatda birnaçe anyk tabsyryklary berdi.

Adam hukuklaryny úpjün etmek boýunça pudagara toparyň mejlisи

24-nji iýulda Daşary işler ministrliginde Türkmenistanyň adam hukuklary we halkara ynsanperwe hukuky babatda halkara borçnamalaryny ýerine yetirmek boýunça pudagara toparyň nobadaky mejlisи geçirildi. Oňa Mejlisiň, birnäçe ministriňlerdi we pudaklayyn dolandyryş edaralarynyň, ýurdumuzýň jemgýetçilikläriniň wekilleri gatnaşdylar.

Mejlisiň gün tertibine la- ýyklykda, pudagara toparyň 2023-nji ýylýň alty aýynda ýerine yetiren işleriniň netijeleri, halkara ynsanperwe hukukyň durmuša ornaşdrylysyný 2021-2023-nji ýyllar üçin iş meýlnamasynyň ýerine yetirilişi, ýurdumuzýň ynsanperwe ugurda abraýy halkara guramalar bilen ulgamlaryň hyzmatdaşlygyny oşdurmek bilen bagly meseleler ara alnyp maslahatlaşdyldy.

Mejlisiň dowamında hormatly Prezidentimiziň Ministrler Kabinetiniň şu ýylýň 14-nji iýulunda geçi- rilen giňsileyin mejlisinde ýurdumuzýň oňyň Bitaraplyk, parahatçylýk soyújılık, «Açýk gapýlar», hoşníyetli goňşuçylyk we deňihukukly, ózara bähbitli hyzmatdaşlyk ýorelgelerine esaslanýan daşary syýasy alyş barýandygyň nygtamak bilen, netijeli halkara hyzmatdaşlygы mundan

beylak-de osdurmek, dûrlı halkara çarele- ri guramak baradaky tabsyryklaryny ýe- rine yetirmegiň ugurlary bellenildi. Sýle- de, BMG-niň ýörteleşdirilgen edaralary, ÝHHG-niň Aşgabatdaky merkezi we beýleki halkara guramalar bilen hyzmatdaşlygыn geljekli wezipeleri, möhüm ugurlary kesgitlenildi.

Hereket edýän kadalasdyryjy hukuk na- malaryna seljerme bermek, milli maksat- namalaryny taslamalaryny, hereketlerin meýlnamalaryny işläp taýýarlamak, ada- myň syýasy, ykdysydy, durmuş we medeni hukuklary babatda ýurdumuzýň halkara

Asgabat saherindaki, welaýatlardaky adam hukuklary boýunça maglumat merkeze- ride, kopçulkiýein habar beris seridele- ride waqyz-nesihat işleriniň ýyzigidere ge- cirilmeginiň ahmiyetidigini bellediler.

Milletler Bileşiginiň deňhukukly a- gazy bolmak bilen, ýurdumuz ýazırkı döwrüň möhüm wezipeleriniň çözgüteri- ni pagtama işiň gatnaşyry. Soňky ýyllar- da BMG bilen hyzmatdaşlyk boýunça top- lanan teýribanlı ulti ýyzigiderie yetiriliýär. Türkmen tarapnyň sebit we ahlumumy ahmiyete eyé bolan başlangyçlarynyň üs- tünlilik durmuša geçirilmegi abraýy dü- zümler bilen billelikde amala aşyrýlan taslamalarda, mak- satnamalarda öz beýanyň tapýar. Bellenilişi ýaly, «Türk- menistanda adam hukuklary boýunça 2021-2025-nji ýyllar üçin Hereketlerin milli meýlnamasynyň», «Türkmenistanda gender deňlige boýunça 2015-2020-nji ýyllar üçin He- reketerlerin milli meýlnamasynyň» durmuša geçirilmegi netijeli halkara hyzmatdaşlygыn oşdürülyändiginiň güwasi bolup dûrýar.

Türkmenistanyň Prezidentiniň şu ýylýň 21-nji iýunyndaky Karary esasynda «Türkmenistanda çağalarylý hukuklaryny durmuša geçirmek boýunça 2023-2028-nji ýyllar üçin Hereketlerin milli meýlnamasynyň» tassyklanylýagi bilen, bu meýlnamalaryna amala aşyrmagyň ileri tu- tulýan ugurlaryna mejise gatnaşyylar ayrıratyn uns berdiler. ■ 2

borçnamalaryny ýerine yetirişine gözegçilik etmek toparyň işsiň esasy ugry bolup dûrýar. Mejlisde milli kanunçlygы umumy ykrar edilen halkara hukuk kadalaryna la- ýyk getirmek boýunça teklipleriň taýýar- lanymagyna hem üns berildi. Sunuň bilen birlilikde, çykyş edenler ilatýy bu möhüm ugur boýunça habarlyglyny ýokarlandyrma- mak wezipesini durmuša geçirmek üçin

Türkmenistanyň Prezidentiniň şu ýylýň 21-nji iýunyndaky Karary esasynda «Türkmenistanda çağalarylý hukuklaryny durmuša geçirmek boýunça 2023-2028-nji ýyllar üçin Hereketlerin milli meýlnamasynyň» tassyklanylýagi bilen, bu meýlnamalaryna amala aşyrmagyň ileri tu- tulýan ugurlaryna mejise gatnaşyylar ayrıratyn uns berdiler. ■ 2

Geňeş aǵzalarynyň saýlawlarynyň netijeleri jemlendi

25-nji iýulda Türkmenistanda Saýlawlary we sala salşyklärly geçirmek boýunça merkezi baradaky meýlisi geçirildi. Onda Arkadag şäherinin Kärizik etrabyryň Aba Annaýew şäherçesiniň Geňeş aǵzalarynyň saýlawlarynyň netijeleri jemlendi. Bu saýlawlar 23-nji iýulda azyklık we aýanalýk yaǵdayda, giň bäsdeşlik esasynda geçirildi.

Mejlis mekeresi saýlaw toparynyň aǵzalary we onuň edarasyňň işgärleri, toparyň ýynda döredilen iş toparynyň aǵzalary, Demokratik partiýanyň, Senagatçylar we telekeçiler partiýasyň hem-de Ağrar partiýanyň, Kärdeşler ar- kalaşyklarynyň, Zenanlar birleşiginiň, Magtymguly adyndaky Yaşlar guramasy- nyň merkezi edaralarynyň milli synçylar boýunça jo- gapkär işgärleri, köpçülükleyin habar beris serişdeleriniň wekilleri gatnaşdylar.

Mejlisiň barşyndan Arkadag şäheriniň saýlaw toparynyň başlygynyň saýlawlaryň netijelerini jemlemek boýunça ýerine yetireniň baradaky hasabat dikenlenildi. Merkezi saýlaw toparynyň maglumatlyra gørä, demokratik ýorelgeler esasynda 5 saýlaw okrugynyň hersinde bir orna iki dalaşgar belliğe alyndı. Saýlaw toparynlaryň Tesvir- namalaryna laýyklykda, ses bermegiň neti- jeleri boýunça Geňeşin 5 aǵzasy saýlandy.

Saýlawlara syn eden milli synçylaryň iş- jeň işi bellenildi. Şeýle hem syýasy partiýalaryň we umumy ykrar edilen halkara hukuk kadalaryna laýyklykda geçirildi.

Merkezi saýlaw toparynyň maglumatlyra laýyklykda, Geňeş aǵzalarynyň saýlawlary geçirildi diňläp ykrar edildi. Şeýlelikde, 10 daşaqarlı 5-si saýlandy. Halkyn saýlan- larynyň áhlisi halk hojalygynyň dûrlı pudak- larynyň işgärleri, Demokratik partiýanyň, Senagatçylar we telekeçiler partiýasyň hem-de Ağrar partiýanyň wekilleridir.

Ilkinjı wodorod awtobuslary ýola çykdy

Praganyň ýollarında wodorod bilen işlegän ilkinjı awtobuslar peýda boldy. Geljek iki iýulda şäher häkimligi bu ulgalar synagdan geçirer hem-de alternativ herekettendirilgileri botan ulaglary ornaşdymagyň çäklerini anyklar.

Tomus içimlikleri

Howanyň ýssy günlerinde adam bedeniliň suwuzkugya bolan işlegi has-da artýar. Kópímiz suwsuzlygyny gandyrmak üçin gazzalandyrylan ja-da reňkli içimlikleri gowy görjäris. Emma munuiň zýgjanlı taraplaryny hem göz öňünde tutmaly.

80-nji Wenesiýa film festiwaly

Dünjaniň iň gadymu kinofestiwaly bolan Wenesiýa film şüwelefinde baş bağıra daşaqar filmleriň sanawiy mâtüm edildi. 80-nji gezek geçiriljeç festiwal 30-nju awgustda başlap, 9-nju sentýabradra tamamlanar. Festiwalda ýubileý ýýlinda 23 film «Altyn palma» baúraqnyň dalaşgärligine hödürdü.

Fransiýada çempion Üýtgedemi

Dünjaniň iň abräýlu welesport bäsleşi- gi bolan «Tour de France» bäsleşi tamamlandı. 110-nji gezek geçirilen ýarışda «Jumbo-Visma» toparynyň danýaly turgeni Yonas Wingeor bassyr 2-nji ýerini baǵram etdi.

4

5

6

7

Ilaty azaldy

Geçen yıl Yaponiýanyň ilatynyn azalyp, ýurda ýşajan daşary ýúrtularы hem hasap edeniňde, 125 million 416 mün 877 bolandıgyň mälim edildi. Pandemiyanın tamamlanmagy bilen bu ýurda ýşajan daşary ýúrtularыny sany bolsa üç ýyliden soňra ilkinji gezek artypdyr. Şeýlelikde, Yaponiýanyň ilaty ozalzy ýyl bilen deňesdirilende, 511 mün adam azalypdyr. Yurdu içeri işler we aragatnaşuk ministrliginiň ýáradan maglumatyna gör, ilat sanýyň hasabynyň törendiliň başlanan 1968-nji ýylidan bari ilkinji gezek 47 welaýatyň ählisinde hem ilat azalypdyr. Yapon raýatlarynyň sany soňky 14 ýylýna ýazalyp, 122 million 423 mün 38 bolupdyr. Yurda ýşajan daşary ýúrtularыny sany geçen ýyl 10,7 göterim artyp, 2 million 993 mün 839 bolupdyr. Olaryň köp bölegini talyplar we hünarını ýokarlaşmak islejän hünärmenler emele getirjyär.

Yaponiýada ilatyr şanýyň artdyrylmagy üçin dörlü çäreler hem getirjyär. Muňa garmazdan, ilat şanýyň azalymagı ýokary hünarlı işgärtleriň yetmezçiligine getirjyär. Şeýle bolanşo, bu ýurda zähmet çekýän daşary ýúrtularыny şanýyň hem artmagyna garaşyljar. Bitermenler 2070-nji ýyla čenli daşary ýúrtularыň ýurdun ilatynyn 10 göterimini emele getirjekdiniň çaklaşyalar.

Girdejileri köpeldi

«Microsoft» we «Alphabet» kompaniyalarynyň girdejileriniň ýylýn ikinji çárýeginde artandygy mälim edildi. Deňsli döwürde «Microsoft»-yň girdejisi 8 göterim artyp, 56,2 milliard dollara, «Google»-a eýeçlik edýän «Alphabet»-iň girdejisi 7 göterim köpeli, 74,6 milliard dollara yetipdir. «Facebook», «Instagram» we «WhatsApp» ýaly brendlere eýeçlik edýän «Meta»-nyň girdejisi bolsa 11 göterim artyp, 32 milliard dollaraya yetipdir.

«Microsoft» geçen ýylýn degişli döwründe 51,9 milliard dollar girdejى gazanypdyr. Tehnologiya kompaniyasyň degişli döwürdäki arassa peýdası bolsa, 20 göterim ýokartasyp, 20,1 milliard dollara çukypyrdy. Geçen ýyl bu kezjeriji 16,7 milliard dollar bolupdyr.

«Alphabet» kompaniyasy bolsa, geçen ýylýn ikinji çárýeginde 69,7 milliard dollar girdejى gazanypdyr. Kompaniyaný arassa peýdası aprel-iýün aýlarynda geçen ýylýn degişli döwründäkiden 15 göterim ýokary bolup, 18,4 milliard dollara yetipdir. Geçen ýyl bu kezjeriji 16 milliard dollar bolupdyr.

«Meta» 2022-nji ýylýn degişli döwründe 28,8 milliard dollar girdejى gazanypdyr. Kompaniyaný arassa peýdası 16 göterim artyp, 7,8 milliard dollara yetipdir. Kompaniya geçen ýylýn ikinji çárýeginde 6,7 milliard dollar arassa girdejى gazanypdyr.

Iýün aýğunda «Facebook»-yň gündelik işjeň ulanýjylarynyň şanýyň hem 5 göterim artyp, 2,06 milliarda yetendigi mälim edildi.

Arassa enerjiýa önemciliği artdy

Dünýäniň ykdysady taýdan iň kuwwatly úrtalarynyň biri olan Hytaýda arassa enerjiýa pudagyrda uly ösüş hasaba alýndy. Yur arassa çeşmelerden enerjiya öndürýän beketteriň gurluşyngynda, Şeýle hem Gün pannelleriniň önemciliğinde we eksportardy hem dünýäde öñedeli eýeleyär. Yurdu iýün aýyngy ahryndaky ýagdaýyna gör, arassa enerjiýa önemcilik kuwwaty 1320 gigawata yetdi. Şeýlelikde, ýurda öndürülän elektrik enerjiýasyň 49 göterimi arassa çeşmelerden alýndy. Yulýň biriniý ýarymynda ýurdun arassa enerjiýaň önemcilik kuwwaty gezen ýylýn degişli döwründäkide 18,2 göterim artypdyr.

Yurda ýylýn biriniý ýarymynda ýel enerjiýasyň önemcilik kuwwaty hem 13,7 göterim ösüp, 390 gigawata, Gün enerjiýa beketteriň önemcilik kuwwaty 39,8 göterim artyp, 470 gigawata yetdi.

Mundan başga-da, ýurduň elektrik enerjiýasyň önemcilik kuwwaty ýulýň biriniý ýarymynda 10,8 göterim ýokarlaşyp, 2710 gigawat bolupdyr. Yulýň biriniý ýarymynda hytaý enerjiýa kompaniyalary Gür enerjiýasyň üçin maýa goýumyň 113,6 göterim artdyryp, 134,9 milliard ýuan (18,88 milliard dollar) bolupdyr.

ADAM HUKULKARYNY ÜPJÜN ETMEK BOÝUNÇA PUDAGARA TOPARYŇ MEJLISI

Başlangyjy 1-nji sahypada. Bu resminama Türkmenistanyň Konstitusiyasynyň, «Çaganyň hukulkarynyň döwlet kepişlikleri häkýndy» Türkmenistanyň Kanunuň, BMG-niň Çaganyň hukulkary häkýndy Konvensiyasynyň we çagalaryň bähbidine gönükdiliren beýlek resminamalaryň ýörelgelerine esaslanýar. Çagalaryň ýagdaýynyň mundan beýlæk-de gowulandyrylmagyna, olaryň hukulkarynyň, abadançılıgynyň üpjün edilmegine gönükdiliren syýasatyň esasy ugurlary taze meýlnamadı öz beýyanyaň tapýar. Sunuň bilen baglylykda, mejlisde cykys edenler ýurdumyzyň ýas rayatlary häkýndaky aladanyň hormatly Prezidentimiz alyp barýan döwlet syýasatyň möhüm ugrydygyny nygtadylar. Oňa layyklykda, çagalaryň sazlaşykyly osusine, beden taydan sagdynlygyna, ýokary bilimli bolup yetişmeklerine, olaryň durmuşy üçin iň amatlyşşertlerini döredilmegine aýratyń ähmiyet berilýär.

Çagalaryň hukulkaryny durmuşa geçirmeň boýunça Hereketlerin milli meýlnamasyň ýerine ýetirilmegi Türkmenistanyň ýurduň ýas rayatlarynyň hukulkaryny üpjün etmek boýunça öz üstüne alan borçnamalaryny berjaý edyändigini tassyklayára. Bu ugur boýunça ýerine ýetirilýän işler barada berilýär. Mejlisini dowamında başga-da birnäçe meselelere garaldy.

rejesi bilen tanyşmaga mümkinqilik berýär. Şeýle hem pudagara toparyň mejlisinde Birleşen Milleler Guramasynyň Türkmenistandyk wekilhanasy bilen Hereketlerin bilelikdäki meýlnamasyny durmuşa geçirmeň boýunça anyk ugurlar ara alnyp maslahatlasyly. Mejlisini dowamında başga-da birnäçe meselelere garaldy.

GÜN URMADAN GORANMAGYŇ USULLARY

Gün şöhlesi dörlü söhlelenmeleriň güýçli çeşmesi bolup, olaryň içinde ultramelewse şöhlesi möhüm ähmiyete eyedir. Olar az mukdarda adam bedenine, esasan hem, çagalardan has zerurdyr. Başqa aýdylanda, olar adam bedeniniň öşmegi we kâmillesmegi üçin gerek bolan witaminleriň emele gelmegine gatnaşyár. Öne çendenaşa güýçli Gün şöhlesi aýr keserlerin, Şeýle-de howly döremeleriň emele gelmegine sebäp bolup bilyär. Her bir adam çagalykdan başlap, Gün şöhlesi dörlü derejede duýup başlaýar (ilk ýyl ýylýlyk, soňra derenin gyzarmagy). Gün şöhlesiniň uzak wagtlap endama täsir etmegi derininiý ýanmagyna getirjyär. Gün uran adama iklibaşda ýadawlyk, ysgynszlyk, kellagyry, başaşyłanma, ayáklyradan we arkasynda agry emele gelýär. Soňra gulagynyň şaňlamagy, deminiň gysmagy, ýüreginiň çalt urmagy we ýureginiň bulanmagy mümkin.

GÜN URMADAN NÄDIP GORANMALY?

Irdan sagat 9:00-dan 18:00-a čenli Güñň aşayında köp durmaly däl.

Aýçık reňkli başgaplary geýmeli.
 Günden gorayán ýörite ýänekleri dakynaly.
 Saýawan götermeli.
 Düzümde efir ýagy bolan gözelliğ seirişelerini, atyrlary kosmetolog bilen maslahatlaşyp ullanmaly.

Günün zýyânly täsirinden gorayán C, PP witamine bayň önumleri köprük iýemeli.
 Günün dowamında ulanylار suuwuklygyň (şerbet, mineral suwlar, gatyk, çal, aýran, dörlü şireler) mukdary 2 litrden az bolmaly däl.

GÜN URMADA ILKINJI KÖMEK

Gün uran adama gyssagly ýagdaýda ilkinji kömek berilýär.
 Gün uran adamy salkyn ýere (köleg, salkyn otaga) geçirmeli.
 Kemerini, köyneklernerini iliklerini ýazdyrmaly.
 Ejir çekýyän násagyň goltulkaryna, boýnuna, döş kapasasyna sowuk suwa öllenen mata bölegini goýmaly.
 Eger-de Gün uran adam huşunda bolsa suw bermeli.
 Tiz kömek gullugy gelýänçä násagyň ýagdaýyny gözgeçlikde saklamaly.

Annamyrat ŞAGYLYJOW,
Aşgabat şähérindäki Bejeris-sagaldyş hassahanasyň lukmany.

HAS KÖP GEPLEŞILÝÄN DILLER

Irki döwülerden bari dünyä halklarynyň arasında düşünişmek üçin kabir diller has ýörgünlü bolupdyr. Bu ýagday, esasan, sówda ýollarý, medeniyet we beýleki sebäplere görä wagtyň geçmegi bilen ýütgeýär. Köp ýyländiň iňiliş dili halklaryny arasında düşünişmek üçin has köp ýáýran dil bolan bolsa, ondan ondaň fransızça has köp ulanylypdyr. İňiliş dili hytaýçadan (mandarin), işpançdan soňra ene dili hökmündede iň köp gepleşilýän üçünji dil hasaplanýar. Şeýle-de bolsa, iňiliş diliňde maglumatlaryň has köp bolmagy, işewürlikde köp ulanylagny bilen bu dili bilýänleriň umumy sanynda öñedeliği eýeyär. Soňky maglumatlara görä, Yer ýüzündé 1 milliard 452 million adam iňilişle bilýär. Bu dil dünýäniň 67 ýurduný resmi dil hasap edilýär. İkinji resmi dil iňiliş bolan ýurtlary goşanyňda bu san 86-a ýetýär. Şeýle-de, bu dil halkara guramalaryny hem köpüsüniň resmi ýa-da iş dildi.

İkinji ýerde hytaýça (mandarince) durýar. Bu dil Hytaý, Taywanyň we Singapuryň resmi dili hasaplanýar.

Hindistanyň 22 resmi diliniň iň ýäýrany hindice bolup, bu dilde gepleşilýänlerin sany 600 milliondan geçýär. Şu ýyl dünýäniň iň köp iňiliş dili ýüründen Hindistanda 120-den gowral dilde gepleşen halk ýasaşap, olar öz aralarında düşünişmek üçin hinde gepleşyär.

İspanç dünýäniň 21 ýurduný resmi dili bolan bengala gepleşilýänlerin sany 272 milliondan geçýär. Bu dili gadymy sanskrit dilinden gelip çykadıgy mälim edilýär.

Dünýäde 258 million töwregi adam rusça bilýär. Olaryň 150 million töwregi eñe dili hökmünde bu dilde gepleşyär. Yewropada we

İlaty ýurtlarda hem resmi dil hasaplanýar. Dünýäniň 22 arap ýurdunda ýasaýan 372 million töwregi adam arapça gürleyär. Şeýle hem bu dil 25 ýurdun resmi dili bolup, Saud Arabystany, Müsür, Yräk ýaly Ýakyn Gündögaryň we Afrikanyň demirgazygynadaky hem-de onuň töwregindäki adalarda giňden ýaýrandy.

Dünýäde 280 milliondan köp adam fransuzça gepleşyär. Dünýäniň 29 ýurduný resmi dili hasaplanýan fransuz dili Kanada, Şweýsariye we Kamerun ýaly kabir ýurtlarda, seýle hem köp sanly ada bellä sebiňtiň dili ýa-da ikinji resmi dili hasaplanýar. Bu dil dünýäde ikinji dil hökmünde öwenilenlyň iňiliş diliňde soňra ikinji ýerde durýar.

Bangladeşin we Hindistanyň resmi dili bolan bengala gepleşilýänlerin sany 99 milliona yetýär. Germaniýanyň, Awstriýanyň we Şweýsariýanyň resmi dili bolan nemeske gepleşilýänlerin sany 134 milliondan geçýär. Beýleki Yewropa ýurtlarynda hem nemesi dili ikinji dil hökmünde ýaýrandy.

Dünýäniň iň ýäýrany ýazuvul ulgamy bolan işpançça gepleşilýänlerin sany 125 milliondan geçýär. Afrikanyň Ni-

geriya, Gana we Serra-Leone ýurtlarynyň resmi dili bolan nigeriya pidjin dilini 120 milliondan gowrak adam bilýär. İlaty iň köp artýan ýurtlaryň biri hasaplanýan Nigeriýanyň 2050-nji ýyla čenli bu babatda dünyäde dördünji bolmagyna garaşylýar. Şeýlelikde, bu dilde gepleşilýänlerin sanyň hem görmetin artmagyna garaşylýar. Hindistanyň resmi dilleriniň biri bolan marathi dilinde gepleşilýänlerin sany 99 milliona barabar. Yene-de bu ýurdun resmi dilleriniň biri bolan telugu dilinde 95 milliondan gowrak adam gepleşyär.

İkinji ýigrimiliği soňky oruntaryny türkçe (88 million), tamilçe (86 million), ýue hytaýçasy (85 million) we wýetnamça (85 million) eýeleýyär.

Dünýäniň iň ýäýrany ýazuvul ulgamy bolan işpançça gepleşilýänlerin sany 125 milliondan geçýär. Afrikanyň Ni-

geriya, Gana we Serra-Leone ýurtlarynyň resmi dili bolan nigeriya pidjin dilini 120 milliondan gowrak adam bilýär. İlaty iň köp artýan ýurtlaryň biri hasaplanýan Nigeriýanyň 2050-nji ýyla čenli bu babatda dünyäde dördünji bolmagyna garaşylýar. Şeýlelikde, bu dilde gepleşilýänlerin sanyň hem görme-

tin artmagyna garaşylýar. Hindistanyň resmi dilleriniň biri bolan marathi dilinde gepleşilýänlerin sany 99 milliona barabar. Yene-de bu ýurdun resmi dilleriniň biri bolan telugu dilinde 95 milliondan gowrak adam gepleşyär.

İkinji ýigrimiliği soňky oruntaryny türkçe (88 million), tamilçe (86 million), ýue hytaýçasy (85 million) we wýetnamça (85 million) eýeleýyär.

Dünýäniň iň ýäýrany ýazuvul ulgamy bolan işpançça gepleşilýänlerin sany 125 milliondan geçýär. Afrikanyň Ni-

geriya, Gana we Serra-Leone ýurtlarynyň resmi dili bolan nigeriya pidjin dilini 120 milliondan gowrak adam bilýär. İlaty iň köp artýan ýurtlaryň biri hasaplanýan Nigeriýanyň 2050-nji ýyla čenli bu babatda dünyäde dördünji bolmagyna garaşylýar. Şeýlelikde, bu dilde gepleşilýänlerin sanyň hem görme-

tin artmagyna garaşylýar. Hindistanyň resmi dilleriniň biri bolan marathi dilinde gepleşilýänlerin sany 99 milliona barabar. Yene-de bu ýurdun resmi dilleriniň biri bolan telugu dilinde 95 milliondan gowrak adam gepleşyär.

İkinji ýigrimiliği soňky oruntaryny türkçe (88 million), tamilçe (86 million), ýue hytaýçasy (85 million) we wýetnamça (85 million) eýeleýyär.

Dünýäniň iň ýäýrany ýazuvul ulgamy bolan işpançça gepleşilýänlerin sany 125 milliondan geçýär. Afrikanyň Ni-

geriya, Gana we Serra-Leone ýurtlarynyň resmi dili bolan nigeriya pidjin dilini 120 milliondan gowrak adam bilýär. İlaty iň köp artýan ýurtlaryň biri hasaplanýan Nigeriýanyň 2050-nji ýyla čenli bu babatda dünyäde dördünji bolmagyna garaşylýar. Şeýlelikde, bu dilde gepleşilýänlerin sanyň hem görme-

tin artmagyna garaşylýar. Hindistanyň resmi dilleriniň biri bolan marathi dilinde gepleşilýänlerin sany 99 milliona barabar. Yene-de bu ýurdun resmi dilleriniň biri bolan telugu dilinde 95 milliondan gowrak adam gepleşyär.

İkinji ýigrimiliği soňky oruntaryny türkçe (88 million), tamilçe (86 million), ýue hytaýçasy (85 million) we wýetnamça (85 million) eýeleýyär.

Dünýäniň iň ýäýrany ýazuvul ulgamy bolan işpançça gepleşilýänlerin sany 125 milliondan geçýär. Afrikanyň Ni-

DÜNÝÄNIŇ İN GÜNEŞU ŸERI ANYKLANDY

Alymlar Yer ýüzünüň iň köp Gün şöhlesi düşyän ýerini anykladylar. Günorta Amerikalı Atakama çölüňin Altiplano diýen ýerine Gün şöhlesiniň has köp düşyändigi mälim edildi. Muny anyklamak üçin amerikan astronomlary emeli hemral

SÖZ SUNGATNYŇ USSADY

LÖzüniň dördäne şygylary bilen halkyň arasında uly şöhrat we meşhurlyk gazanan Gündogaryň beýik akyldary, umumadamatžat ähmiyetli şahyr Magtymguly Pyragy şepeň sözden müdimilik ýalçyn saçýan ruhy dünjäni miras galdyrypdyr. Häzirki döwürde bu gymmatlygynyň ýalçynmu dünjäň halklarynyň kalbýna orun alyp, türkmeni dünjä tanadýar. Şonuň üçin üstünenden asylar gecse-de, Magtymgulyňň bakyluk suwy berlen ýaly dördäne şoşgularyny halkymyz do-ga-tumar edip gursagynda göterýär.

Türkmen ebediýatnyň tarhynda Magtymguly adamzadýň kalbyna ýol açmagyň, çepeň sözden duýgular cemenini dörjemegiň özbolusly milli ýoulun kema-la getirdi. Daha Magtymgulyňň şahyrana dünjäsi köp öwüşginiňdir. Onuň gözbaşyŋ ata-babalarynyň döre-den gymmatlyklaryndan alyp gaýdýan şahyrana dünjäsi örän gider. Şahyrny umman ýaly paýhasynuň, bay ede-bi mirasynyň agramly bölegini ynsanperverlik, durmuşu meseleler, ahlaky we terbiyeçilik öwüt-ündewler tulúyár.

Magtymguly halkyky watançy hökmünde ajap eý-üam halkynda ýazygiderli pikir ýöredipdi. Oz ýurduna, onuň gözel tebigityna, baýlyklaryna guwanypdyr. Ol halkyň bir başa jem bolup, özbaşdaq döwlet gurmagyu-nıslapdır hem-de şoşgularyna arzuwlaryny siñdirip-di. Muny şahyrny:

*Hydry gezen çölde iller úaýulsyn,
Yurt binamız gaýum bolsun, gaýulsyn,
Çille mes nerlerimiz barça aúýsyn,
Bir supradı eda bolsun aşzym.*

*Pyragy uşka ugradym,
Derja girdim möwje düşdüm,
Hor galmasın şutdan-puşdam,
Berkarar döwlet istärin –*

dijen bentleri hem tassyklarla. Akyldaryň öñden-görülük bilen aýdan bu gözel arzuwlary öz zamana-synda amala aşmadık bolsa-da, Garasssyzlygynyň almägezym bilen hasyl boldy. Beýik akyldaryň be-lent arzuwlary ynsanperverligi öçmejeli nury bolup, türkmen ebediýatyna, türkmen durmusuna sıñdı. Mu-nuň şeýledigini türkmen halkynyň Milli Lideri Gahryman Arkadagymazyň başşynы başlan we hormatly Prezidentimiz tarapyndan mynasyp dowam etdirilýän beýik össüşler, özerleris dolu submit edjär.

Magtymguly Pyragynyn edebi mirasy özünü ta-ruhy köklerini gadymy Gündogaryň we Günbataryň

akyldarlarynyň paýhasyndan dören ajaýup eserlerinden alyp gaýdýar. Şahyrny döredijiligide öz döwrüniň suýasy we ykdysady durmuş, adamny gurşap alan tebigat hem-de jemgyjetih ählumumuň ösüs kanunla-ryň güñhür beýanýny tapýar. Magtymgulyň diwaný Anglia, Türkiye, Eýran, Owganystan, Wengrija ýaly ýurtlara, şeule şerm Sankt-Peterburg, Daşkent, Samar-pan, Baku, Kazan, Ufa ýaly sähherlere hem ýaýrapdyr. Bu bolsa akyldaryň dünjä edebiýatında uly ornunyň bardygyny ýeden bir gezel tassyklar.

Akyldaryň döreden kámıl mekebini Seýitnazar Seýdi, Gurbandurdy Zeliü, Mämmetweli Kemine, Mol-anepes we beýleki şahylar has-da ösdürüp, türkmen ebediýatnyň ölçemejek parlak ýolgyzlyrlaryna öwrüldi-ler. Olaryň eserleriniň «şamyrmaýas» dana Magtymgulyňň çepeň döredijiliginin içinden eriş-argaç bolup geçýär. Bu dabi XX asyrny we Garaşsyzlyk ýüllarynyň türkmen ebediýatnyň zehnilň ýazýjydyr şahylarynyň döredijiligiden hem tapmak bolgar.

Munuň özü ýaş nesillerimizi edepli, giň dünjägaraýuşlu-đip ýetişdirmekde uly golannmadýr.

Beýik sóz ussady, akyldar şahyr Magtymguly Pyragynyn erkinlik, özbaşdaqlıq, aqzybirlilik ýaly halkyň asylly ideýalaryny özünde jemleyän eserlerî halkymy-zny ruhun has-da belende göterýär.

Gahryman Arkadagymyz «Türkmeniň döwlettilik ýörelgesi» atly kitabynda şeýle bellejär: «Ruhu baý-lyk ebedi ýaşaúar. Magtymguly akyldaryň mirasy hem şeýle baýlykdır. Halkymyzyň hakydasında ýasaşan, zandyra ornan mirasdr».

Bu parasally sözlerden görmüşi ýaly, Magtymguly Pyragy öwt-ündewe ýugrulan öz ajaýup döredijiliği bilen ölmöz-ültmez ruhy baýlygyny miras goýdy. Bu ruhy baýlyk bejik pikiri özünde jemleyän gymmatlykdır. Şonuň üçin hem bu ruhy baýlyk halkyň diliniň senasyne öwrülýär. Biz muňa aýdýma öwrulen şoşgularlardan,nakyla öwrulen setlerinden has-da aýdyň göz ýetirýär. Şonuň üçin hem şahyrny galamyrannan çykan, türkmeniň ýalbalyна bagışlanan güñhür many-mazmuniyy ugrydarlyy adamat-zat ýaşayışyň ruhy çeşmesine öwrüldi. Türkmen diliňň sözük gorunus ussatlyk bilen akyldar şahyrny terbiyeçlige, ynsanpervertige, ruhy gymmatlykla-ra ýugrulan şoşgularnyň dünjäniň encemesi döwletlerindeň okyjular öz dillerinde okaýarlar. Munuň özü milli ebediýatnyň ajaýupklärlyry dünjä ýaýmak bilen hatar-dan şahyrny belent waspyny ýetirmek bolup durýär.

2014-nji ýyloda Gahryman Arkadagymyzň başlan-gıji bilen Magtymguly Pyragynyn dogan gününiň 290 ýylliggyabaraly bellenip geçildi. Yurdumyza we daşary döwletlerde şahyrny ömrini we döredijilik ýoluna bagışla-nup köp çärelerini geçirilmegi, eserleriniň dünjäň halklarynyň encemesiniň dillerine terjime edilmegi diňe bir ýurdu-myzyň däl, eýsem, dünjä medeniýetiniň buýsanjy bolan bejik sözü ussadygynyň mirasyna gyzylklamany art-dyrdy. Mundan başga-da, şahyrny dogduk mekanýnda, onuň adny buýsanç bilen göterýär etrapda Magtymguly Pyragynyn ýadýgärliler toplumnyň hem-de muze-iň ayałändygynyň güwanç bilen bellemelidir.

Berkarar döwlettiň tâze eýjämänyň Galkynsyž döwründe şaşalar şahyrny döredijiliginin öwretmek bo-juńca uly işler alnyp baryljar. Bu, esasan hem, üçalary terbiyelemek, olara milli ruha bilmä bermek üçin örän ähmiyetlidir. Beýik sóz ussadygynyň döredijiligidinde, onuň gyzyldan gymmatlyk baý edebi mirasynda terbiyeçlik meselesi esasy ugurlaryň biri bolup durýär. Şonuň üçin hem ýaşlara şeýle şoşgular ýazygiderli öwredjär we olaryň kalbanya watansöyüjilik, ynsanperverlik ýaly iň öñat häsiýetler terbiyelegendir.

Türkmen halkyň akyldar şahyrny dil biliminden, pel-sepeden, tebigy ulymlaryndan oňat baş çykarypdyr. Şahy-ryň döredijiliği ýolmyň dürü ugurlaryna aralaşyp gidjär.

Beýik şahsýyetleriniň şahyrny döredijiliğine, pähim-pajhaslaryň häzirki döwürde hormatly Prezidentimizň başda durmagynda halkymyzyň aqzybirtligini berkitmäge, adamyň ruhy taýdan galýnmagyna hizmat edip geljär. Şu hem halkyň medeni mirasynda häzirki ýas nesiller üçin ähmiyetiniň kesgiteler. Şeýle bitewülik bolsa ösjan, özergejän ýurdumyza üçin wajypdyr.

Sözülmény jemläň aytşak, Magtymguly Pyragynyn döredijiliği türkmeniň ruhy binadyngyň sarsmaslygyny kepillendirjän godratyrdı. Hut şeýle ruhy binadyngyň godraty bilen hem halkyň Hydry görén mähriban topragynı özüňiň göréjiniň deňeňgär. Häzirki döwürde eşetti zamananya hözürini görüp ýaşajan halkymyzyň Gahryman Arkadagymyzä, hormatly Prezidentimize alyklary çäksizdir.

Yurdumyza we bütün dünjäde beýik söz ussadygynyň hormat-sarpasyny has-da beýgeltmek ugrunda uly işleri amala aşýryan Gahryman Arkadagymazyň, Arkadagly Serdarymyzyň jany sag, ömrini uzak bolsun.

Akmyrat REJEPGULYÝEW,
Yoloten etrabyndaky 44-nji orta mektebiň
mugallamy, ylym-ülüm işgärleriniň Kärdeşler
arkalaşygunyň işiň aqzasý.

SAHNA - DURMUŞYŇ AÝNASY

Haýsydýr bir işe ýa-đa

hünäre gol ýapsa, il-

ki bilen şoňa söjgiň bolmały.

Köpler sahna ussady bolmak

üçin lahý zähmetiň gerek dijýan bol-

salar-da, yħlasly zähmetiň hem aýra-

tyń orny bar. Zähmettiň öndürjülli bolmagy

üçin hem oňa täsir edýän orny mümkinçil-

likler, settler bolmały. Teatrda bolsa, şeýle

mümkinçilikler möhüm orun degisiňlidir.

Teatr - durmuş. Sahaña bolsa, şol dur-

muşyň aýnasý. Aýnadı durmuş hakykata-

şeýler janlanýar. Olaryň gahrymanları - durmu-

şyň gahrymanları. Olar kä gamgyn, käte

bagtyúar ýaşaúarlar. Olaryň duýuguları

bolsa köpöwüsgünlü. Artist öz gahrymany-

edil özü ýaly janlandyrmagy basşarmaly.

Lybaslaryň sazlaşygy we sahna dizajny

maglumat bolup durýan bolsa, gahryman-

laryň özlerine mahsus bolan hereketle-

rı sahna sýjeteňini özendir. Artist

bolmasa sahna guraksy mesgene meňzäp

galýar. Sahaña keşpjanıñ oýunda hem aktýor-

laryň giň toparynyň asylly zähmeti ýatyr.

Giň möcberi pursatlar janlandyrlyanda

artisteriň bir-birine sazlaşylyk hereket et-

mek ettiň sahnanya has-da täsirli we gyzyl-

bulmagyda özüniň oýını täsirli ýetirýär.

Dünjä ülħülerine laýyk geljär teatr-

laryň sowgat berilmegi, medeniýeti we

sungat işgärleriniň gowünerleriň galkyndyr-

, önde goýan maksatlarına tutanýerler

çemeleşip, yħlasly zähmet çekmäge ruh-

landyrjär. Teatr sungatynyň barha kämíl-

leşmeginde mynasyp goşant goşmat her

bir artistiň baş maksady bolsa gerek. Bi-

zınuň bir-birinden gyzylkuly sahna oýnla-

ra, deşimeler, spektakllara tomaşa ede-

nimizde hem aýdyň göz ýetirýär. Olaryň

her birini synlanýnda türkmen teatr sun-

gatyň geljeginiň parlat boljakdygyna buý-

sunjyň hem ynamyň artýar. Sahaña oýun-

ıstaplar döredjär. Muň ömrüni teatr baglan-

ısat halýpalarynyz nesihat edýärler.

Tutanýerli we netijeli zähmet çekmek

üçin teatrlarymzada áhli mümkinçilikler

ber. Esasy zat şol mümkinçiliklerden ür-

lükkili peýdalannımyzı basşarmak gerek.

Şeýle mümkinçilikler döredjip berjän hormatly

Prezidentimiziň janj sag, başu dik, il-ýurt äh-

miyetli belent başlangyçlary rowaq bolsun!

sunnäläp döreden eserleri halkymyzyň medeniýetiniň, edep-ekramlylgynyň we rysgal-berekediniň hamyrmajasýdr. Bu teatr sungat babatynda hem şeýledir.

Ussat halýpalaryny maslahat berme-

gine gör, geljegini teatrın bagla-

ğı yúregine dûwen ýashlarymzı yħlasly

okap, öwrenip, öz saýlan hünärinde kö-

millesmedir. Sahaña keşpjanıñ oýunda hem aktýor-

laryň giň toparynyň asylly zähmeti ýatyr.

Giň möcberi pursatlar janlandyrlyanda

artisteriň bir-birine sazlaşylyk hereket et-

mek ettiň sahnanya has-da täsirli we gyzyl-

bulmagyda özüniň oýını täsirli ýetirýär.

Dürsultan JUMAŞOWA,

Doşoguz welätýatynyň Saparmyrat

Türkmenbaşy etrap merkezi

kitaphanasynyň Nazly Gylyjow

adyndaky geňeşliginiň kitaphana

şahamcasynyň kitaphanaçysy.

Halýpa artist hökmünde häzirki ýaş artistlere

berjek maslahatlarýnyzı hem eşiðýəseñ?

- İki bilen kärini söýmeli, ondan lezzet atyp iş-

lemeli, teatr, sahnany söýmeli. Galýberse-de, re-

zissüor saňa keşpjanıñ oýunda hem aktýor-

laryň giň toparyny

DÜNYÄ HABARLARY

gysga setirlerde

► **Şazada Dianaňyň örmesi satylar.** Beýik Britaniýanyň «Sotheby's» auksiyonda Diana-nyň meşhur örmesi satylar. «Sotheby's» sentýabr aýýnda onlaň auksiyon geçirmeğı maksat edinjär. Örmäniň bahasy 50-80 mün dollar aralygunda bolar. Gyzyl reňkli örmé ak reňkli goýun şerkeleleri bitem bezelip, diňe bir goýunuň reňkiniň gara bolmagy bilen tapawutlanýar.

► **Internet hemralaryng orbita çykardı.** ABŞ-nyň «SpaceX» kompaniyası ýene 15 sanya «Starlink» internet hemrasyny orbita çykardı. «Starlink» tashlamasyň çäklerinde urgulyan bu emeli hemralar internettiň durnuksız, gymmat ýa-da ýók ýerlerini ýokary tizlikli, giň zolaklık internet bilen üpjün edýär.

► **Orwelliň suratyny çekdi.** İtaliýaly suratkes Dario Gambrin meşhur britan ýazujusy Jori Orwelliň suratyny bugdaya meydánynda şekillendirdi. Suratkes şeýle etmek bilen, «1984» we «Haýwan fermasý» atly meşhur eserlerin awtoronyň 120 ýaşyň belledi. Suratkes 27 mün inedördül meydány egelejan şekili çekmek üçin azal dakylan traktordan peýdalandy.

► **Iň «güýçli» pasportlaryň sanawy.** Singapurýn pasporty «Henley Passport Index» sanawında 2023-nji ýilda düñjaniň iň güýçli pasporty hökümünde ykrar edi-lij, onuň eýetleri 19 ýurda wizasyz baryp bilýärler. Ikiňi orunda Germaniýanyň, İta-lijanyň we Ispaniýanyň pasportlary gelýär.

► **Taze diş çýkar.** Yapon barlag geçirijileri taze diş çýkmagyna mümkinçilik berýän dermany oýlap tapdyrlar. Taze usul adam bedenide USAG-1 geniniň öňüni alýan antitelalary iştäp çýkarmaga mümkinçilik berýän. Barlag geçirijileri bu dermanyň 2030-nju ýyla čenli has-da kämillesdirilip, taze dişleri ösdürmäge mümkinçilik berjekdigiň belleýärler.

► **Resmi dil dijilip yglan edildi.** GAR-yn Prezidenti Sirl Ramafosa günortafrican üm-üşşarat ditine ýurduň resmi dil derejesini bermek hakynda Kanuna gol çekdi. «Ün dili ýurduň 12-nji resmi dili boldy. Oňa taze derejaniň berilmegi GAR-yn İatynıň agramly böleginiň hukuktarynyň berýaj edilmeginde möhüm äidindir» dijip, Ramafosa nygtady.

► **Gadymy mülkler arzanlady.** Fransiyada gadymy mülkler ýulýň dowamında 20-25% arzanlady. Yurdurň gozgalmajyan emläk bazarynda dörän çögünlük sebäpli köne mülkleriň nyrlarynyň peseledegidi habar beriljär. Házirki wagtda Fransiyadaky 40 münden gurvak gadymy mülküň, takmynan, 3%-i satlyk.

► **Olimpija fakeli satyldy.** Fransiyanyň Grenobl şäherinde 1968-nji ýilda geçirilen gyşky oýunlaryň Olimpija fakeli «RR Auction» auksiyonında 187,5 mün dollarla satyldy. «Dünjäde şunuň ýaly altyn fakeli jemi 33 sanysy ýasalypdyr» dijip, «Inside the games» neşeri ýazýar.

► **«Twitter» nyşanyny üýtgetdi.** Jemgyjetçilik tory we mikroblog hyzmaty «Twitter» gör gus nyşanyny aýryp, ony »» nyşanı bilen çalysdy. «Twitter»-iň iň ulý paýdary Ilon Maskyn özü hem profilindäki nyşanyny täsesi bilen çalysdy. Ol kompaniýanyň ýakyn günlere «Twitter»-iň brendi we guşlaryň ahlısi bilen hoşlaşkagygy belli.

► **Dünjäde iň ulý ýel turbinasy.** Hytaýda iň ulý ýel turbinasy oturdu. Desga Hytaýyň günorta-gündogar kenarýakasynnda Fuszýan we laýatunda ornaşdyryldy. Tasla-nyň bahasy 875 million dollara deň boldy.

TARYHDA ŞU GÜN

■ 1984-nji ýilyň 28-nji ýuly - 12-nji awtostary aralygynda ABŞ-da XXIII tomsuslu Olimpiya oýunlary geçirildi. Olimpiya oýunları Amerikanyň Los-Anjels şäherinde (Kaliiforniya ştatı) ikinji gezek geçirildi. Oýunlar bu ýerde ikinji gezek 1932-nji ýilda geçirildi. Oňa 140 ýurt-dan 6829 türgeň, şol sanda 1566 zenan gatnaşdy. Ýýershalar sportuň 23 görünüşi boýunça geçirildi.

Täzelenen hökümət işe başlady

Fransiyada düzümi täzelenen hökümət resmi taydan öz işne başlady. Ministrlar Kabinetiniň ilkinji maslahatynda Prezident Emmanuel Makron ýurda dörän çögünlüğü üstünlikli ýenip geçirilekigine ynam bildirdi.

Emmanuel Makron ýurduň Premyer-ministrı Elizabeth Bonna doýy ynam bildiriyändigini ýene bir gezek bellap geçdi. Esasy ministreň hemmesi diýen ýaly (malîye, içeri işler, daşary işler, goranmak, adala-lat we zähmet) ozalzy wezipelelerinde galdylar, ýone täze şahslar içerkى syýasatyň pudaklaryna gözegçilik ederler.

Hususan-da, Zane Kasteksiň döwründe hökümətin resmi wekili bolup işlän 34 ýasly Gabriel Attal bilim ministri wezipesine bellendi. Saglygy gorayış ministlige pandemiya döwründe II-de-Frans şäherini lükmançılık edaralaryna gözegçilik eden Orelýan Russo ýolbaşçılık eder. Jemi sekiz täze ministr we döwlet sekretary hökümətiň düzümine girdi.

Ispaniýada parlament sayławllary geçirildi

23-nji iýulda Ispaniýada möhletinden öň geçirilen parlament sayławllarynda Konserватiv Halk partiyası öñdeligi eyledi. Öndebarlyju syýasy gûçy hasaplanýan sağy Halk partiyası 350 orunlyk deputatlar kongresinde (parlementiň aşaky palatası) 136 orna eje boldy. Ondan soň Premyer-ministr Pedro Sanchez Ispaniýany Sosialistik işçiler partiyası (122 orun), sağy «Vox» partiyası (33 orun) we cepçi «Sumar» partiyası (31 orun) gelýär. Şeýlekli bilen höküməti düzmek üçin ýekeje syýasy gûçy hem parlamente absolút köplüge eje bolup bilmeldi. Bu ýagdaň sayławllardan soň Premyer-ministrin dalaşgärligini tassyklamak üçin mümkün olan goldaw barada geleşikleriň başlanjakdugyny aňladıgar.

Bu saýlawllar ilkibaşa ýülyň ahyryna meýilleşdirildi, ýone maý aýynda Sançes möhletinden öň ses berlişigi geçirimek barada karara gelendigini mälim etdi. Ol özüniň bu ädilmini Ispaniýanyň

orunlyk palatada orunlaryň köpüsüne (176 orun) eje bolmaý. Şuňň ýaly ýagdaň soňky gezek 2011-nji ýulda bolupdy. Şeýlelik bilen Premyer-ministr wezipesine aç-açan ýeňi botmadık halatynda partiyalar zerur bolan goldaw üçin beýleki syýasy güýçler bilen gepleşik geçirjärler. Şol bir wagtyň özünden, emelele gelen ýagdaň sayławllaryň netijelerine esaslanýan anyk lideriň peýdasyna bolmazlygy hem mümkin.

Ispaniýanyň Sosialistik işçiler partiyası ýeňi gazanan halatynda Ministrler Kabinetini düzmez üçin «Sumar» hereketi we beýleki kiçi syýasy güýçler bilen bieleşlejedigi hem aradan aýrulmaýar. Öz gezeginde Halk partiyası Premyer-ministr wezipesine öz dalaşgäriň goldaw almak üçin «Vox» bilen ullaşlık baglaşmaga synanyşyp biler. Şeýle ýagdaňda aşa sagçular ikinjin gezek hökümëtde orun alyp biler.

Zähmet migrantlarynyň sanyny artdyrmakçy

Finlýandıja her ýulda daşary ýurtty 15 mün talyf çekmegi we zähmet migrantlaryny akyymny 30 mün adama čenli artymraga maksat edinjär. Demirgazyk Yewropa úrduň şu onýylligyg ahyryna čenle şeýle görkezijilere ýeter dijilip garaşulyar.

Finlýandıja häzirki wagtda İatynıň akyymy bilen bağlanışlıky cynlakay kynçlyklary başdan geçirjär we esasy çaklamataryň hemmesi ýurduň zähmet bazaryny gosulymak islejän ýaşlary ýurda çekmegiň zerurlygyny tassyklajar. Daşary ýurttular ykdysadyjetyň köp pudaklaryna aqylýan bos ýerlere çekmek üçin Finlýandıja taze migrasiya maksatnamasyny taýýarlaýar. Mejilnamanyň çägindede hatda düñjaniň iři we oßen ýurtlaryndan hem işçi güýjini çekmek meýilleşdirilýär.

Házirki wagtda Finlýandıja kibersousuzlyk, emeli aň, kwant tehnologiyasy, saglygy gorayış, bioteknologiya we taze materiallary iştäp düzmez ýaly ugurlardan işgär talap edýän ýokary tehnologiyaly kompaniýalar işleýär.

HYZMATDAŞLYK HAKYNDА YLALASYGA GOL ÇEKDILER

21-nji iýulda Hindistan bilen Yaponiýa ýärgygeçirijileri iştäp düzmez maksadı bilen hyzmatdaşlyk häkündä ylalaşyga gol çekdiler. Bu barada Hindistanyň elektronika we maglumat tehnologiyasy ministri Aşwini Waýşnav habar berdi.

Onuň sözlerine görâ, hindî tarapnyň we ýapon hökümətiň senagat we ýolym toparylar maslahatlarynyň birnaçe tapgyryny geçirildi.

- Su gün Yaponiýany ykdysadyjyet, sôwdä we senagat ministri Nişimuranyň gatnaşmagynda iki ýurduň hökümətleriniň adyndan hyzmatdaşlyk

haknyndaky ylalaşyga gol çekdik - dijip, Waýşnav aýtdy.

- Biz bu prosesi pudagara we hökümətiň huzymatdaşlygyny üsti bilen öňe ilerleris - dijip, ol sözüniň üstüne goşy.

Çarlı Çapliniň gyzy aradan çykdy

Fransiyada Çarlı Çapliniň gyzy Jozefina Hanna Çaplin 75 ýasynyň içinde aradan çykdy. Aktýor we reżissör Çarlı Çapliniň gyzy Hökkedebiýat baýragyň eýesi Yujina O'Nilii hem aytgydryd.

Aktrisanyň ýakynlary onuň 13-nji iýulda Parizdaki özünden aradan çykdygyny bar berdiler. «Aktrisa bilen soňky hoşlaşyk, žurnalistler çagyrlymazdan öz ýakynlaryň arasynda geçirilipdir» dijip, «Le Figaro» nesirindäki habarda bellennýär.

Jozefina Çaplin Çarlı Çapliniň dördüncü niň kasyndan (amerikalı aktrisa Une O'Nil bilen) 1949-nji ýilyň 28-nji martynda ABŞ-nyň Santa-Monika şäherinde dünyaya inýär. Jozefinanyň iki oglu bar. Ol 20-den gowrak filmde baş keşbi janlandyr, «Kenterberi hekâyalary» (1972) we «Gyzyl gjiler» (1974) filmlerinde däki ýerine yeten keşpleri iň täsirli boldy.

Aktrisanyň kakasy Çarlı Çaplin - sessiz filmleriň taryhynda iň meşhur aktýorlardan

bırıldı. Ol 80-den gowrak filmde baş keşbi janlandyrda we 70 filme režissörlyk etdi. Çaplin ömrüniň dowamında üç sany Oskar (1929, 1972, 1973), şeýle hem «Al-

tyn ýolbars» (1972) we BAFTA (1977) ýaly baýraklara mynasyp boldy. 1999-nji ýilda Amerikanyň kino suntagi instituty Çaplini geçen 100 ýilyň içinde erkekleriň arasynda iň meşhur 100 kino ýýldyzlaryny şanawında onurjuň orna mynasyp görði. Aktýor 1977-nji ýulda 88 ýasynyň içinde Şweýsaryada aradan çykdy. Onuň 11 çagasy bar.

Çarlı Çapliniň gyzy aradan çykdy

HALK PARTIÝASY YËNIŞ GAZANDY

Premyer-ministr Hun Seniň dolandyryň Kamboja Halk Partiyası (KHP) 23-nji iýulda geçirilen parlament sayławllarynda ýeniş gazandy. Bu barada partiyanyň resmi wekili Sok Eisan mälim etdi. Resmi netijeler entek yylan edilmesede, Sok Eisan netijeleri ýekende günü ağsam tassyklap, munuň KHP üçine birne - bir uly üstünligidigini aýtdy.

- Biz bu saýlawllarda ýeniş gazandyň partiyası Sok Eisan mälim etdi. Resmi netijeler 9-nyj avgustda mälim ediler.

Bu parlament sayławllary 1993-nji ýıldan bari ýurda ýedini gezek geçirilýär. 2018-nji ýilda geçirilen öňki saýlawllarda KHP Milli Assambleyadaky 125 ornuň hemmesine eje boldy. KHP 1979-nji ýıldan bari Kambojada dolandyryj partiyá bolup gelýär.

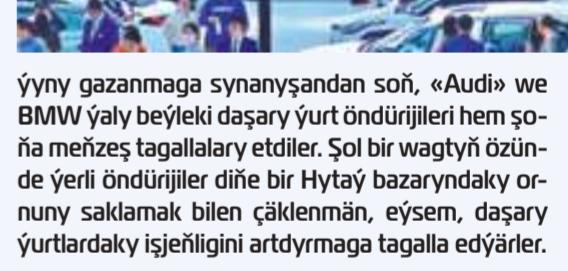
Yen saýlawlara jemi 18 syýasy partiyä gatnaşy. Şol gün ağşama čenli Milli saýlaw gelenesi tutus yurt boyunça býulietenleri sanamagyny dowam etdi. Resmi netijeler 9-nyj avgustda mälim ediler.

Elektrooulaglary öndürmekde öndebaryjy boldy

Hytaý häkimiyetiniň elektrooulaglaryň önmüçligini höweslendirmek baradaky maksatnamalary HHR-ni elektriki awtolug öndürmekde we satmakda dünyä liderleriniň birine öwürdi. «Bloomberg» agentliginiň maglumatlyryna görâ, Hytaý 2022-nji ýulda şeýle ulaglaryň (gibrildi hereketlendirili ulaglaryň goşmak bilen) 5,67 milliony satdy, bu bolsa, dünyädäki mukdaryň ýarysyndan gowragydyr. «Bloomberg NEF» gözleg kompaniyasynyň çaklamalaryna görâ, bu görkezjisi şu ýyl öndürilmegine garaslyğan 14,1 million elektrooulagi, takmynan, 60%-ine ýetip biler.

«Bloomberg» Hytaý hökümətinin geçirjän çäreleriniň arasynda elektrooulaglary alylylaryna we öndürjilerine berilýän ýerlilikleri, şeýle hem degeli infrastrukturanyň barha güýjeyän önsüzi barada durup geçirjär. Házirki wagtda ýurt dünýäde iň köp zarýad beris noktalarynyň ulgamyna eýle bolup, geçen ýyl olaryň sany 649 müne čenli artdy, bu bolsa dünýäde gurlan zarýad beris no-

tyyeny gazaňmaga synanyşandan soň, «Audi» we BMW ýaly beýleki daşary ýurt öndürjileri hem şoňa meňzeş tagallalary etdi. Şol bir wagtyň özünde ýerli öndürjiler diňe bir Hytaý bazarynda oruny saklamak bilen çäklenmän, eýsem, daşary ýurtlardaky işeýligini artdyrmaga tagalla edýärler.

Taze guýyny burawlap başlady

Hytaý ikinji has čuňňur gözleg guýusyň burawlap başlady. Guýunyň tasla-

madyku çuňlugy 10,520 metre deňdir.

Guýun çuňlugyň demirgazyk-günbatarynda ýerleşjär. Bu ýer Hytaýyň esasy gaz öndürjän sebiti hasaplanýar. Taze taslamanyň maksady - aşa čuňlukda tibig gaz ýatagyňa getmekden ybarat. Hünnärmenler şeýle hem çöketiliň döremetiniň taryhyna düşümäge we ýurduň nebit-gaz pudagy üçin taze tehnologiyalarýň össüni çaltalandyrmagy umyt başgalaýarlar. Guýu Hytaýyň «PetroChina» kompaniyasyny tarapyn dan burawlanýar.

Bu Hytaýda şuňa meňzeş ikinji taslamadyr. Maý aýýnyň ahrynda ýurduň demirgazyk-günbataryndaky Sinszýan sebitindäki Tarım çökeltiliňiň sähralygynnda düñjaniň iň čuňňur şahtasyna öwrülip biljek ýerde buraw-

laryň teknologiyasyny barlamak zerur meseleleriň biri bolup durýar. İylü aýynda dñe ulag gatnaşyň has därtgyny wagtlary işlän bu awtobuslar awgust aýyndan başlap, bütin günde dowamında işlär.

Billermenler bu awtobuslaryň tomsuda sowydy, gyşda ýýladış ulgamy sebäpli köp energiya sarf etjekdigini aýdýarlar. Wodorod hereketlendirilişiniň ýene bir aýratynlyq, onuň ýýladış üçin ulanyp boljaplaýy. Gyşda elektriki awtoulaglary diňe elektrik enerjiasyny köp sarf edilýän ugurlarynda</p

TOMUS İCİMLİKLERİ

ŞETDALY ÇAYЫ. Orta ululykdaky 2 sany şetdalıny yarınlık kâse kişmiş bilen biletlikde 2 bulgur suwda gaňnatmaly. Taýúar bolan goýy suwuklygy bolan islegi has-da artýar. Köpimiz suwsuzlygymyzy gandyrmak üçin gazlandyrylan ýa-da reňkli içimlikleri gowy görýär. Emma munuň zyýanly tarapalaryny hem göz öndeňe tutmaly. Sebäbi gazlandyrylan ýa-da reňkli içimlikleri köp içilmegi agramyň ýökarlanmagyna we aşgazan bilen bagly keselleriň döremegine getirip biler. Şonuň üçün tebigy içimlikleri sayla! Bu içimlikleri siz öz ýashanasında gysga wagtda taýýarlap bilesiňiz.

SÜÝTLI YERTUDANA. 5-6 sang şertdalanın blendeerde ýarym bulgur bishirilen süýt bilen garmaly. Taýúar bolan goýaltma 1 bulgur doňdurma去做, mazaly garmaly. Islege görâ oňa dalçyn hem goşup bilesiňiz. C witamíne baý

bolan ýertudana holesteriniň derejesini pesedýär. Şeýle hem ýürek-damar ýetmezçilikiniň öñünü almagá ýardam edýär.

POMIDOR ŞIRELI MINERAL SUW. Taze sykylan pomidor şiresine mineral suw hem-de narpy goşup, lezletli içimlik taýýarla! Pomidor A, C, E witamínlerwe we foliy turşusuna baý gök öñümürler biridir. Pomidor nerw ulgamyň kadałşadymakda, ýürek keselleriň öñünü almakda peýdalydyr. Şeýle hem Gün şöhlesiňden derini goramaga hem-de beňdeniň garamagyny gjikkildirmäge ýardam edýär.

ŞEKERSIZ LIMONAD. 4 sany limon miwe sykyjusyndan geçirip, üstüne 1 nähär çemçe bal hem-de 4 bulgur suw

goşmaly. Mazaly garylandan soň, sowadyjyda kökbi sagat goýmaly. Bu içimlik köp mukdarada C witaminiň we antioksidantlary özünde jemlejär. Şekersiz limonad yssy howada iň gowy içimlikleri biridir.

GARPYZLY LIMONAD. Miwe sykyjusyndan geçirilen 2 sang limona 1 nähär çemçesi bal hem-de islege görâ garpyz guýup, blenderden geçirilmeli. Taýúar bolan içimliği szüzgüden geçirip, üstüne 3-4 bulgur sowuk suw goşup gařyşdymaly. A witaminiň tebigy çeşmesi bolan garpyz göz üçin peýdaly bolup, immuniteti güyçlendirýär.

HYÝARLY AÝRAN. Tomus paslynda iň lezzetli içimlikleriň biri hem hyýarly aýrandyr.

2 sang hyýarly ownuk dogramaly ýa-da blendende geçirilmeli. Üstüne aýran guýup, islege görâ gök öñümürler, reýhan ýa-da narpy bilen biletlikde içip bilesiňiz. Başga bir usulda aýran däl-de, gatyk goşup hem taýýarlap bilesiňiz. Hyýarly aýranhy naharyň ýangy bilen hem içmek mümkün. 96 gelerimi suwdan ybarat bolan hyýar C witamíne we antioksidantlara baý gök öñümür. Hyýar suwuklyga bolan islegi kanagatlantyrmak bilen bir hatarda, imuniteti güyçlendirýär.

DALÇYNLY GÖK ÇAYЫ. Gök çayý tomus paslynda iň köp içilgylı içimlikleriniň biridir. Gök çayý demlenende oňa dalçyn taýajyklyryna hem goşup bilesiňiz. Dalçynly gök çayý gyzgyllygyna däl-de, sowandan soň içseňiz has lezzetli bolar. Dalçyn gan basyşyny kadaly saklamaga, şeýle hem ýo-kançlyklara we bakteriyata garşy gøreşmäge kömek edýär.

SOWUK KOFE. Demlenen kofeni buz gutuluya guýup, sowadıjuda doňdurmaly. Sofra süüt bilen kofeli buz bölejiklerini garyşdymaly. Islege görâ bu sowuk içimlige dalçyn hem goşup bilesiňiz. Bu içimlik köfe söýjülerini iň hataýan içimlikleriniň biridir.

GÖRMÄGE MYNASYP TARYHY ŞÄHER

Mostar Bosniya we Gerségowina iň uly şäherleriniň biridir. Bu şäher gurluşy we taryhy ýadigärlikleri bilen tapawutlanýar. Mostar şäheri syýahatçılık pudaglynda gezelgen etmeli ýerlerin biri hasaplanýar. Bu şäher 2005-nji ýýlda YUNESKO-nyň medeni mirasyny sanawyna giriziliyä.

Mostarda howa menzili bolsada, uçuşlar seýrek amala aşyrylýär. Mostarý tutýan meydany 1 mœm 165 inedördül kilometr bolup, şäherde ulagliý ýa-da otluý barmaňaň aňsa. Subtropik howaly şäher Werlez dagynýň eteginde, deňiz derejesinden 60 metr beňlentlikde ýerlesýär. Şäherde mark pul birligi ulanylýär. Mostarda eritiliň naharyň bôrek iýmek bilen başlanýar. Bu düzgün şäheriň irki

döwürlerden bari gelýän däp-des-sursarynyň biridir. Şäherde meşhur gastronomiya tagamlaryndan biri bolan čewapy bilen hatarba, etli tagamlaryň dörlü görnüşleri közüň üstünde taýýarlanýar.

Mostar şäherinde gezelgeniň nireden başlamaly?

Bosniya we Gerségowina agzalanda ilki bilen şäher bilen adybir Mostar köprüsi göz öňüre gelýär. «Köne köprü» ady bilen hem tanalýan mostar köprüsi Balkan ýarym adasynda ýasaýanlyr iň meşhur

nyşany we taryhy gymmatygydyr. Gündögär binagärliginiň nusgasy bolan köpriniň gurluşygy 1566-nji ýýlda tamamlanýar. Ini 4 metre, uzynlygy 30 metre we beýkligi 24 metre barabar bolan köpriniň gurluşygy 9 ýyl dowam edýär. Köprüde gurluşygynda, esasen, hek daşy ulanylyp, iki tarapypda minara diňi yerleşdirilýär. Köprüde bîrnâce gezezek abatalayış işleri geçirilip, 2004-nji ýýlda durky tâzelényär. Nereňwa derýasyny iki kenaryny bîrleşdirýän bu köprü dostlugy we sóyginiň nyşanyny arlaňyadır. Köprüň töwergesinde tebigy synlap oturmak üçin kafedir restoranlaryň birnäcesi bar. Häzirki wagtda köprüniň üstünden suwa bökmek ýaryşlary, bayramçylýek dabalaraly we sóygı däpleri amala aşyrylýar.

CAGALAR

Uçyan balyklar suwdan çykyp, yüzgüçerini ganat ýaly hereketlendirmek arkaly 200 metre çenli uçup bilýärler. Olaryň uçuş tizligi sagatda 56 kilometre ýetýär.

DIÑE GUŞLAR UÇYARMY?!

Her bir janly-jandaryň özüne mahsus tebigy aýratynlygы bar. Mysal üçin, ýüzmek, dyrmaşmak, çalt ylgamak, uçmak we ş.m. Haýwanat dünýäsi köpdüriliği bilen tapawutianyp, süýdemdirijiler, süýrenijiler we ýerde-suwdá ýasaýanlar diýen toparlara bölünýär. Guşlar we mör-möjelekleriň kâbir garysalaryny hem-de gantarlaryny ulanmak araly howada hereket edip bilýärler. Göräýmäge guşlaryny hemmesi uçup bilýän ýaly. Emma olaryň uçup bilmeyvänleri (düýegüş, kiwi, pingwin) hem bar. Guşlardan başga-da, ýer ýüzünde uçup bilýän janly-jandarlaryň bîrnäcesi ýasaýar. Eýsem, olar ganaty bolmazdan nädip uçýarlarka?! Geliň, uçup bilýän janly-jandarlaryň baradaky gyzkly maglumatlar bilen tanyş bolalyň!

KOLUGOS. Süýdemdirijiler maşgalasyna degişli bolan bu jandar Güntora-Gündogar Azýada duş gelýär. «Uçyan lemur» diýip hem atlandyrlyan kolugoslar aslynda uçmayaşyarlardar.

bir aqasidan beýleki agaja böküp hereket edýärler. 200 metre çenli howada gaýyp, bilyändigiçin kolugoslar uçyan ýaly görnüşyä. Agaçda ýasaýan bu jandarlaryň boýy 35-40 santimetre, agramy 1-2 kilograma ýetýär. Kicik keleli kolugoslarýň dürbi ýaly ýiti gözleri bar. Şeýle hem uzynan ince aýagy, uzyn guýrugy we ýiti dynaklary bar. Eşigى özüne uly bolýan ýaly görnüşün bar jandarlaryň derisi batbökerek görnüşde açylýar hem-de uçnaga mümkinçilik beryär. Gündizine dynç alýan bu jandarlar gijesine ýitmelenmek üçin aqasidan aqajá bökjýärler.

Uçyan BALÝK. Balyklar maşgalasynyň bu wekili suwdan çykyp, yüzgüçerini ganat ýaly hereketlendirmek arkaly 200 metre çenli uçup bilýär. Uçyan balyklar sagatda 56 kilometr tizlik bilen hereket edýärler. Bu balyklarda suwuň ýüzüne ýetende tizligini ýokalandyrmak üçin guýrugy ýardam edýär. 7 görnüşi bolan uçyan balyklar Barbados adalarynyň milli nişanysyndyr. Ýirtyşy balyklardan gaçyp, suwuň ýüzüne çykýan ýaly görnüşyndigine garamazdan, «howada ýüzmek» uçyan balyklaryň tebigy häsyetiňdir. Uçyan balyklar köplen gyzyl petekeli frigat guşlaryna aw bolýarlar.

UÇYAN YYLAN. Süýrenijiler maşgalasyna degişli bolan «chrysopelea» atly ýylan Güntora-Gündogar Azýadyň atkaylarynda duş gelýär. Aerodinamiki ukyplary bolan bu ýylanlar

20 metre çenli uçup bilýärler. Ýylanlarýň bu görnüşü pružin ýaly egrem-bugram saklap, birden öfe okdrylyar. Ýylanlarýn kelleşini durnukta ýagdayda saklamagy uçus aralygya tâsiř edýär. Uçyan ýylanlarýň esasy aýratynlygы aşakdan ýokarlygyn hem-de keseligine böküp bilyändigidir.

UÇYAN HAÝZÝK. Süýrenijileriň bir görnüşi bolan kicikj «azdarha» 60 metre çenli uçyan ýalandırylan bu süýrenijiler Güntora-Gündogar Azýadaky we Hindistanýň güntasyndynda areka tokaylarynda duş gelýär.

UÇYAN SÜÝDEMDIRIJI. Gündizine dynç alyp, gijesine hereket edýän letýagiler 90 metre çenli uçup bilýärler. Olaryň ýek wyezky ayaqlarynyň aralygynda uçmaýyna ýardam berýär. Uçyan wyezky ayaqlarynyň aralygynda uçmaýyna seretmezen, adatty garynjalar ýaly ýeriň aşagynda ýasaýarlar.

zat bu jandarlaryň guýrugydyr. Letýagiler Azýadaky, şeýle hem Demirgazyk Amerikadaky we Yewropadaky tokaylarda ýasaýar.

UÇYAN GURBAGA. Wallesiň uçyan gurbagasy şadyňjan jandarlaryň beýleki görnüşleriniň arasynda iň meşhury hasaplanýar. 15 metr aralygya çenli uçup bilýän bu gurbaganyň perde li barmaklary bar. Haçanda olar bökenlerden aýaklary howada deňagralylygy saklamak aralyk uçyan ýaly görkezýär. Uçyan gurbaganyň esasy aýratynlygы batgalyklarda ağça, ağçarda ýasaýanlygydyr. Bu gurbagalar wagtyň köp bölejiklerini aqşyryp, şahalarynda geçirýärler. Wallesiň uçyan gurbagasy Malayziýanyň we Boneoneý tropik tokaylarynda ýasaýar. Bedeniniň ululygy 10 santimetre ýetýän bu gurbaganyň reñlik açyk ýaşy bolup, sargyl menekleri bar.

UÇYAN GARYNJA. Yer ýüzünde garynalaryň 12 müñiden gowrala görnüşiniň bardyly bellenýär. Iň isenjir jandarlaryň biri bolan garynjalar dünyäniň ähli yerinde duş gelýär. Göräýmäge garynalaryň hemmesi ýerde hatar gurap hereket edýän ýaly. Yone olaryň uçyan ýaly görnüşleri hem bar. Daşky görnüşi ara meñezes uçyan garynjalar bellili bir mówsyünde ganat çykarylar. Ganatly garynjalarara başgaca «alate» diýilýär. Bu garynjalar uçyan ýaly görnüşyne seretmezen, adatty garynjalar ýaly ýeriň aşagynda ýasaýarlar.

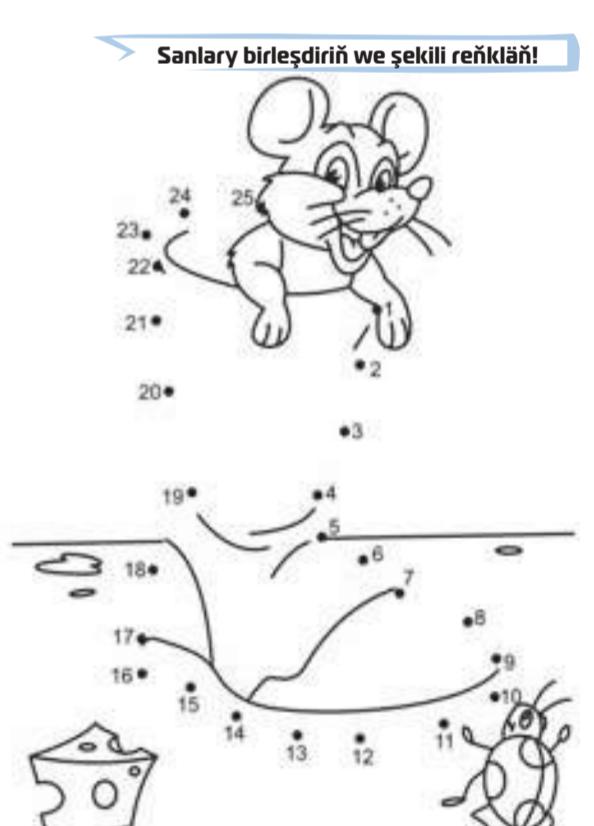
BAÝRAMÇYLYK ŞARJAGAZY

kagydzan ýasalýan bezeg oýnawajy

Öyüniňdiň diwarlaryny, ýatján otagyňzy özüniň kağızdan ýasan «sungat eserleriniň» bilen bezemek has-a-täşsili bolsa gerek. Kağızdan dürlü zattralarga ýasamak işledimeli, ýagny howany dowarmly çyglyndaryp durmagy saglyk üçin zyjanylyşasylanýar. Serginlejdiňiň çagyly howasy legionella atly bakte-

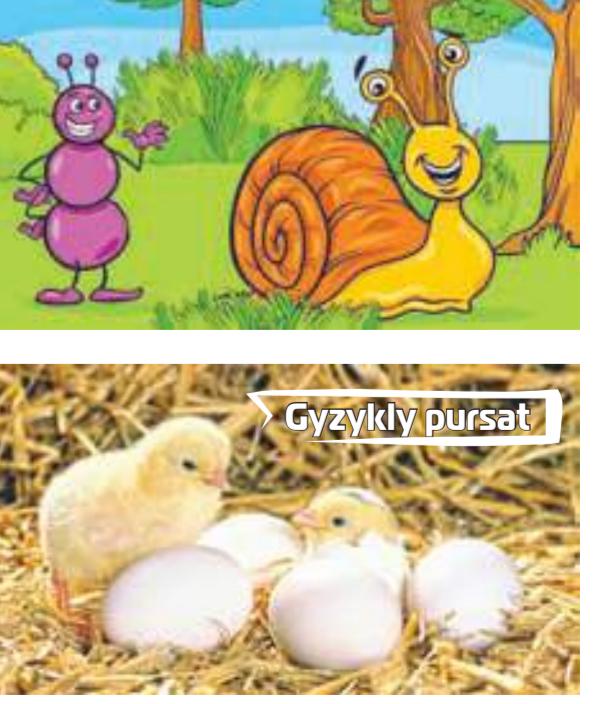
riýalaryň döremegine sebäp bolýar. Bu enjamýň ýyzigiderleri ulanylmaýa myşsa aýrylarynyň, kellagyrusyngy döremegine getirjär. Serginlejdiňiň öñünde köp oturýan adamlarda dem alyş ugalmayı, şeýle hem göz bilen baglanşylyk köbür keseller ýüze çykyp biler. Şol sebäpli bu enjamýň her 3 sagatdan öpcüp, howany galymak aralky gaýtadan işletmek mastahat berilýär. Walleň hem hünärmenler serginlejdiňi 22 derejeden pesde goýmagy mastahat bermejärler. Mürkin boludygu we enjamýň otaglarýna, adamlaryň saglyk ýağdagýyna görâ sazlamaly.

Sanlıry birleşdiriň we şekilli reňkli!

7 tapawudy tapyň!

Gyzkly pursat

► Begli bazardan kiçi gawunlardan, Meret bolsa, olardan iki esse gymmat bolan uly gawunlardan satyn aldy. Eger Begli Meretden 3 esse köp gawun satyn alan bolsa, olaryň haýsys köp pul tölpädip!

Bir sözleme...

▶ Fransiyanyň Nissa şäherinde garyşyk (1 erkek, 1 zenan tennisçi) úygyndylaryň arasynda geçirilen 32-nji Hopman Kubogu tennis ýaryşynda Horwatiýa (Borna Čorić, Dona Wekiç) sonky 2 ýarşyň ýeňisi Sweişsariýany (Leandro Riedi, Selene Naeff) 2:0 hasabynda ýeňip, 1996-njy ýıldan soň 2-nji gezek çempionlyk gazandy.

▶ Tennis boýunça Bastad şäherinde geçirilen Sweişsia Açıq ýaryşynda erkekleriň arasyndaky finalda russiýaly Andrej Rublev norveçiyaly Kasper Ruud 7:6, 6:0 hasaplar bilen ýeňip, karterasynadaky 14-nji kubogyny gazandy.

▶ Tennis boýunça Sweişsia arasynda geçirilen Suise Open Gstaad ýaryşyň finalynada argentinily Pedro Kaçin bilen ispaniýaly Albert Ramos Vinolas duşuşyp, Gûnorta amerikalı tennisçi garsydaşy 3:6, 6:0, 7:5 hasaplar bilen ýeňip, wa karterasynadaky ilkinji çempionlygyny baýram etdi.

▶ Zenanlaryň arasyndaky Budapeşt «Gran Prí» (Wengrija) tennis ýaryşynda russiýaly Mariya Timofejeva ýeňis gazanzı, ol finalda ukrainaly Katerina Baindlı 2:1 (6:3, 3:6, 6:0) hasabynda utdy we ilkinji WTA çempionlyk kubogyny asmana götterdi.

▶ İtaliýada geçirilen zenanalaryň arasyndaky «Internazionali Femminili di Palermo» ýaryşyň finalynada 20 ýaşyndaky hytaýlı tennisçi Çezen Sinwen İtaliýaly Jasmin Paolini ni 2:1 (6:4, 1:6, 6:1) hasabynda ýeňip, ilkinji kubogyny eylemeli баşardı.

▶ Britaniýada guralýan we 4 ulu bâşlesigijí biri bolan gol boýunça 151-nji «Open Championship» ýaryşynda amerikalı Brajan Harman ýeňis gazanyp, umumy baýrak gazasny 16,5 million dollarlyk ýarudsaya 3 million dollar bilen sylaglandı.

▶ Woleybol boýunça erkekleriň arasyndaky Milleter Ligasynyň Polşada geçirilen final tapgyrynda úer ejeleri jemleğiji duşusykda ABŞ-nyň úygyndysy 3:1 hasabynda ýeňip, ilkinji çempionlygyny gazandy (bürcün medal duşusygynда Yaponiya İtaliýany 3:2 hasabynda utdy).

▶ Monakoda geçirilen ýenil atlética boýunça Göwhez Liganyň 9-nji ýaryşynda keniýaly Fait Kipjégon 1 mil aralygy 4 minut 07,64 sekundda tamamlap, ol dünýä rekordyny täzelde (bu onuň soňu 50 gündäki 3-nji rekordy bolup, ol 1500, 5000 metr ylgawarda-da iň ýokary neti-jeni görkezdi).

«Aris» hem-de «Dinamo Zagreb» ýnamly ýeňiş gazandy

UEFA Çempionlar Ligasynda 2-nji saýlama tapgyryň 1-nji duşusyklary oýnalды. Tapgyryň iň köp golly duşusygy Kipre hasaba alyndy. Taryhynda ilkinji gezek Kiprin çempionlygyny gazanan «Aris Limassol» toparyň öz meydansasında Belarusiň wekili «BATE Borísow» 6-2 üstün çylmagy başardı. Ýer ejeleriniň gollary esa-synda hasabda deňledi. 90+1-nji minutda Kittel ýer ejelerine ýeňis getiren oýuncy oýnaları.

«Sérif» toparyň da güýçli garsyday «Makkabi Haýfa» 1-nji hasabynda ýeňilese sezewar etdi. Myhmançylı-

çasynnda Azberaýjanyň «Garabag» klubuny kabul etdi. Ýer ejeleri Çafagulyýewiň (55 ö.d.) hem-de Piaseçkinif (71) gollary bilen 2-0 öňe saýlansa-da, «garabaglılar» 73-nji we 75-nji minutlarda Redon Çiçanyň gollary esa-synda hasabda deňledi. 90+1-nji minutda Kittel ýer ejelerine ýeňis getiren oýuncy oýnaları.

«Sérif» toparyň da güýçli garsyday «Makkabi Haýfa» 1-nji hasabynda ýeňilese sezewar etdi. Myhmançylı-çasynnda Azberaýjanyň «Garabag» klubuny kabul etdi. Ýer ejeleri Çafagulyýewiň (55 ö.d.) hem-de Piaseçkinif (71) gollary bilen 2-0 öňe saýlansa-da, «garabaglılar» 73-nji we 75-nji minutlarda Redon Çiçanyň gollary esa-synda hasabda deňledi. 90+1-nji minutda Kittel ýer ejelerine ýeňis getiren oýuncy oýnaları.

Çempion däl toparlaryň duşusyklarynda da greklerin wise-çempiony «Panatinaikos» myhmançylıklı Ukrailanyň «Dnep-1» toparynda 3-1 hasabynda üstün çylkyd. Sweişsariýa bilen Belgiyanıň wise-çempionlygyny arasyndaky duşusyk, ýagny «Serwette» bilen «Genk» toparlarynyň arasyndaky oýun 1-1 hasabynda deňlikle tamamlandı.

Jogap duşusyklary 1-2-nji awgustda oýnalar.

2-nji saýlama tapgyry**1-nji duşusyklarynyň netijeleri:**

- «Rakuw Çenstowoha» (Poşta)–«Garabag» (Azerbaycan): 3-2, «Aris Limassol» (Kipr)–«BATE Borísow» (Belarus): 6-2, «Zýrinski Mostar» (Bosniýa)–«Slowan Bratislawa» (Slowakiýa): 0-1, «Sérif» (Moldova)–«Makkabi Haýfa» (Výsrail): 1-0, «Dinamo Zagreb» (Horwatiýa)–«Astana» (Gazagystan): 4-0, «Ludogores Razgrad» (Bulgariýa)–«Galatasaray» (Türkiýe): 2-2, «Breidablik» (Islandiyá)–«Köpenaggen» (Danîziýa): 0-2, «Kl Klakswiik» (Færer adalary)–«BK Haken» (Sweişsia): 0-0, «HJK Helsinki» (Finlandiyá)–«Molde» (Norveçiyá): 1-0, «Serwette» (Sweişsariýa)–«Genk» (Belgiýa): 1-1, «Dnep-1» (Ukraina)–«Panatinaikos» (Gresiya): 1-3.

3-NJI SAÝLAMA TAPGYRYŇ BIJELERI ÇEKİLDİ

● UEFA Çempionlar Ligasynda 3-nji saýlama tapgy-

ryň bijeleri çekildi. Bijä laýklykdä, çempion toparlaryň arasynda «Žalgiris»–«Galatasaray» duşusygynyň ýeňisi «Ludogores Razgrad»–«Olimpiýa Lýublyana» duşusygynyň ýeňisi bilen güýc synanyşar. «Dinamo Zagreb» ýa-da «Astana» topary 3-nji saýlama tapgyrynda Gresiýanyň çempiony AEK bilen duşusar. «Breidablik»–«Köpenaggen» duşusygynyň ýeňisiň garşıda Praganyň «Sparta» kluby boldy.

Çempion däl toparlaryň duşusyklarynda bi-birinden gyzykty duşusyklar garası. Portugaliýanyň «Braga» topary Serbiýany wise-çempiony TSS bilen bize çekىdi. Şottlandlaryň «Reýniers» topary «Serwette» ýa-da «Genk» bilen duşusar. «Dnep-1»–«Panatinaikos» duşusygynyň ýeňisi de Fransiyanyň «Marsel» kluby bilen güýc synanyşar. PSW bilen «Şturm Gras» toparlary da bize çekip, olaryň haýsy hem bolsa biri ýolunu dowam eder.

3-nji saýlama tapgyryň duşusyklary 8-9-njy awgustda hem-de 15-nji awgustda oýnalar.

3-nji saýlama tapgyryň bijeleri:

- ◆ 1. «Rakuw Çenstowoha»/«Garabag»–«Aris Limassol»/«BATE Borísow»
- ◆ 2. «Zýrinski Mostar»/«Slowan Bratislawa»–«Sérif»/«Makkabi Haýfa»
- ◆ 3. «Galatasaray» (Türkiýe)–«Dinamo Zagreb»/«Astana»
- ◆ 4. «Ludogores Razgrad»/«Olimpiýa Lýublyana»–«Žalgiris»/«Galatasaray»
- ◆ 5. «Breidablik»/«Köpenaggen»–«Sparta Praga»
- ◆ 6. «Kl Klakswiik»/«BK Haken»–«HJK Helsinki»/«Molde»
- ◆ 7. «Braga»–TSS (Serbiýa)
- ◆ 8. «Reýniers»–«Serwette»/«Genk»
- ◆ 9. «Dnep-1»/«Panatinaikos»–«Marsel»
- ◆ 10. «PSW Eýndhoven»–«Şturm Gras»

Fransiyada çempion ýütgemedi

Dünyaniň iň abraýly welosport ýaryşy bolan «Tour de France» bâlesigi tamamlandı. 110-njy gezelj geçirilen ýaryşda çempion ýütgemedi. «Jumbo-Visma» toparynyň daniýaly türkeni Yonas Vingegor «Tour de France» bâlesigindäki bassyr 2-nji ýeňisini baýram etdi. Ol 3 mün 406 kilometr aralyg 82 saat 5 minut 42 sekundta tamamlamagy başardı. Vingegor 6-njy tapgyra umuruy sanawda 1-nji orna geçip, soňuna çenli egnine geýen sary köñeklesini çykarmış çempionlyk gazandy. Vingegor diňe 1 tapgyra (16-njy tapgyra) ýeňi boldy. «Alpecin-Deceuninck» toparynyň türkeni 4 tapgyra ýeňis gazandy.

Yaryşda «BAE Emirates» toparynyň türkenleri – 2020-nji we 2021-nji ýyllaryň çempiony sloveniyaly Tadey Pogačar, şol sanada britaniýaly Adam Yeýtes 2-3-nji orunlary eýlediler. Pogačar 25 ýasynday Wingegeordan 7 minut 29 sekunt, Yeýtes 10 minut 56 sekunt az netije görkezdi. Adam Yeýtesi ekizitay Saýmon Yeýtes (Team Jayco-AlUla) 4-njy orna mynasyp boldy.

Utuk toplamakda «Alpecin-Deceuninck» toparynyň belgiýaly türkeni Yesper Filipsen, dag ýaryşında «Lidl-Trek» toparynyň italýan welosportçysy Julio Cikkone ýeňis gazanmagy başardı.

Möwsümdäki 2-nji ýeňi

Dünyä Rallı çempionatynyň möwsümdäki 8-nji ýaryşy Estoniýada geçirildi. 21 tapgyrdan ybarat bolan ýaryşda 300,42 kilometri 2 sagat 36 minut 03,2 sekundta tamamlanmış soňky çempion, sanawyň lideri Kalle Rowanpera ýeňis gazandy. Bu üstünlik «Toyota Gazoo» toparynyň finlyändiýaly sürüjisinini şu möwsümdäki 2-nji, karýerasynadaky 9-njy ýeňisidir.

Yaryşda «Hyundai Shell Mobis» toparynyň sürüjileri – ýeňijiden 52,6 sekund yza galan belgiýaly Tieri Noýwill bilen 59,5 sekund soň pellehana geilen finlyändiýaly Esapekka Lappi 2-3-nji orunlary paýlaşdırlar. Elfin Ewanşvý 4-nji bolan ýaryşda ýer eýesi Ott Tanak 8-nji orna mynasyp boldy.

Möwsümiň 9-njy bâlesigi 3-6-njy awgust aralygynda Finlyändiýada geçirilir.

35 YÝLLÝK REKORD TÄZELENDI

Formula 1 boýunça möwsümüň 12-nji «Gran Prí» Wengriýanyň paýtagt Budapestiň golayndaky Modýordöf sahceresiň «Hungaroring» trassasynda geçirildi. 4 mün 381 kilometrlik trassada geçirilen 70 aýlawdan ybarat bolan ýaryşa «Mercedes» toparynyň britan piloty Lýuvis Hamilton 1-nji bolup başladı. Yöne ýýjäm 1-nji aýlawda «Red Bull» toparynyň niderland sürüjisi Maks Werstappen öňe saýlanmagy başardı. Ol ýaryşyň soňuna çenli oruny saklap, basyr 7-nji, möwsümdäki 9-nji, karýerasynadaky 44-nji ýeňisini gazandy. Werstappenňi görkezeň netijesi 1 sagat 38 minut 08,634 sekunda deň boldy.

Werstappen 33,731 sekund at neti-

je görkezeň «McLaren» toparynyň britan sürüjisi Lando Norris 2-nji orna eýledi. Werstappenňi topardaşy, meksikalı Sergio Peres 37,603 sekund soň pellehana gelip, münberiň 3-nji basganchyna çylkyd. 1-nji hatardan bat alan Hamilton 4-nji yer bilen kanagatlanmaly boldy. «McLaren» topary-

nýň sürüjisi awstraliýaly Oskar Piastriň 5-nji bolan ýaryşynda «Mercedes» toparynyň beyleki britan sürüjisi Jorj Rassel lerí – Fernando Alonso 9-njy, Lans Stroll 10-njy ýere mynasyp boldy. Şeylilikte, «Red Bull» topary yzlyzyna 12-nji ýeňisini gazanyp, «McLaren» toparynyň 35 yýllık rekordyny tâzelendi. «McLaren» topary 1988-nji ýolda sürüjileri Aýrton Senna hem-de Alan Prost bilen ýzlyzyna 11 ýaryda ýeňis gazanypydy.

Wengrija «Gran Prí»nden» soň 281 utuk toplan Maks Werstappen 171 utuklyk topardaşy, 2-nji basganchakdyk Serio Pérezden 110 utuk ýerde barýr. 3-nji orunday Alonsoňy 139, 4-nji ýerdeki Hamiltony 133 utugy bar.

Möwsümiň indiki ýaryşy 30-njy ýuldada Belgiýanyň Stawlo şäherinde geçirilir.

ZENANLAR DÜNÝÄ KUBOGY DOWAM EDÝÄR

Taze Zelandiýa bilen Awstraliýada dowam edýän zenanalaryň arasyndaky 9-nji FIFA Dünýä Kubogunda 2-nji oýuntardan soň hâzırlıkçe 2-ýygyndy 1/8 finala çykdy.

«A» toparçada Taze Zelandiýa Norveçiyany 1-0 utupdy. Yer ejeleri Taze Zelandiýa 2-nji duşusygynda Filippinlerden edit şol hasap bilen asgyn geldi. Bu ýeňis Aziýa wekiliňi Dünýä çempionatynıň 1-nji duşusyklarynda 1-1平等. Niderlandlar 1-nji duşusygynda Portugalıýany Wan Der Gragt 13-nji minutdaky ýeke-täk goly esasynda 1-0 hasabynda ýeňimeti başardı.

«F» toparçada Braziliýanyň úygyndysy Panamanyň wekelerisinden jogapsız 4 gol geçirildi. Gollaryň 3-sini Ary Borges (19, 39, 70), beklekini-de Bia Zaneratto (48) derwezä girizdi. Fransiya bilen Yamaçkanyaň arasyndaky oýunda- hasap açylmadı. Duşusykda transuz zenanlary birnäçe amatçy pulsatsardan peýdalanyň bilmediler.

«G» toparçada Günorta Afrikanyň úygyndysy pionatlaryndaky ilkinji ýeňi boldy. Filippinler 2-0 ýeňen Sweişsariýa Norveçiyä bilen golsuz deňime-deň oýnady.

«B» toparçada ýer ejesi Awstraliýadan 1-0 utulan İrlandiýa 2-nji duşusygynnda Kanadadan hem aysın geldi. 2-1 hasabynda utulan İrlandiýa 4-nji minutda Makkabenii goly bilen öňe geçse de, olara üstünlüğini saklamak başartmadı.

«C» toparçada çempionlygyny esasy dalaşgar-

ılyarlarla ilkinji ýeňi boldy. Filippinler 2-0 ýeňen Sweişsariýa Norveçiyä bilen golsuz deňime-deň oýnady.

«H» toparçada Germaniýanyň úygyndysy bilen Marokkonyň úygyndysy duşusdy. Tutuşlygyna nemeslerin üstüntiginde geçen oýunda Germaniýanyň úygyndysy 6-0 hasabynda üstün çylkyd. Duşusykda ýolgydız oýunçu Aleksandro Popp 2 gezek tapawutlandy (11, 39). Gollaryň 2-sini marokkolyarý özü – Aït El Haj (54) hem-de Zineb Reduanı (79) geçirildi. Beýleki 2 gol bola 46-nji minutda Bülbülen 90-nji minutda Şüller öz attaryna ýazdyrdılar. Kolumbiýa bilen Günorta Korejanyň arasyndaky oýunda latyn amerikalılar 2-0 hasabynda ýeňis gazanyp, çempionata şowlı başladılar.

20-nji awgusta çenli dowam etjek çempionatda toparçalarдыk duşusyklar 3-nji awgustda tamamlanılar.

MESSI TÄZE TOPARYNA ÖWRENIŞİP BAŞLADY

Dünyä Kubogynyň eýesi, argintinaly super ýýldyz Lionel Messi tâze kluby «Inter Mayamidäk» ilinli gollaryny geçiridi. 36 ýasynday oýunçu toparyny «CONCACAF Leagues Cup» (ABS-nyň hem-de Meksikanýı klubalaryny özü bâlesigi ýaryşynday geçirilen 2 duşusyklar 3 gezek tapawutlandı.

Messi toparynyň «Krus Asul» bilen geçirilen duşusygynda soňky minutlarda ajaýyp goly öz adyna ýazdyrdı. 2-1 hasabynda ýeňis gazanın «Inter Mayam» toparynyň gollaryny 44-nji minutda Teýlor hem-de 90+4-nji minutda jerime urgusyndan Lionel Messi derwezä girizdi. Lionel Messi bilen Serio Bushets oýnuň 54-nji minutunda meýdança gırıp, tâze klubalaryndaky ilkinji resmi duşusygyny oýnayırlar. Bu gol Messiniň penaltilerden daşgary geçirilen 700-nji goly boldy. Şeýle-de, onuň jerime urgusyndan geçirilen gollaryny şanı hem 63-e yetip, ol bu görkezji boýunça Junirio Pernambuko (77 gol), Pele (70), Wiktor Leg

TRANSFER TÄZELİKLERİ

«PREMIER LIGA»

● Anglivanyň şampionaty «Premier Liganyň» «Aston Villa» topary «Bundesliganyň» wekili «Bayeriň» fransiyaly oýuncysy Mussa Diabini 50+10 million ýewro topary bilen 1 ýyllik şertnama bağlaşdy. 31 ýasyndaky ýarymgoragacy geçen ýylýn de-kabryndan bári híc bir klubda çykys etmän gelýärdi. Ol soňki gezek «Seviljanıň» köynöknesini geýdi. «Walensiada» futbola başlan Isko «Malaga» hem-de «Real Madrid» topalarında çykys etdi. Şeýle-de, «Bels» ispaniyaly goragacy, ozalzy oýuncysy Mark Bartra bilen 1 ýyllik şertnama bağlaşdy. Geçen möwsum Türkîjaniň «Trabzonspor» toparynda oýan 32 ýasyndaky oýuncy klubby bilen şertnamasyny ýatyrpdy. Bartra 2018-2022-nji ýıllar aralygynda 4,5 möwsum «Betisde» oýnapdy. «Barselonada» 7 möwsum oýan Bartra «Borusiya Dortmundda» hem 1,5 möwsum çykys etdi.

► «Premier Liganyň» wekili «Manchester Yünyatede» swesiýaly wingeri Antoni Elangany «Nottingham Forestte» ugratdy. 21 ýasyndaky oýuncy üçin «Nottingham» topary «Yünyatede» 15 million funk sterling berer. Elanga tâze klubby bilen 5 ýyllik şertnama bağlaşdy. 2014-nji ýıldan bâri «Manchester Yünyatede» çykys edip gel-ýän Elanga 55 oýunda 4 gol geçirdi.

► Anglivanyň şampionaty «Premier Liganyň» wekili «Braýton» italyan kluby «Florentina» toparynyň braziliýaly goragycsy Igor Žuliony 17+3 million ýewro transfer etti. İrlis klubby 25 ýyllik goragcy bilen 4 ýyllik şertnama bağlaşdy. Igor Žulio geçen möwsumde «Serie A»-da 27 oýunda meýdanza çykdy.

► «Premier Ligany» 4-nji orunda tamamian «Nýukas» topary aşaky liga dü-şen «Lester Sitiňi» ýarymgoragycsy Harwi Barnes 44 million ýewro transfer etti. «Nýukas» topary 25 ýasyndaky anglivany oýuncy bilen 5 ýyllik şertnama bağlaşdy. Barnes «Lesterde» 187 oýunda 45 gol geçirdi.

► Londonyň «Fulham» topary «Premier Liganyň» başqa bir kluby «Wulver-hamptonda» meksikalı hümüncisi Raul Jimenesi 5,5 million funk sterlinge düzümine goşdy. 32 ýasyndaky ýídylz oýuncy londonyň bilen 2 ýyllik şertnama gol çekisidi. «Wulverhamptonda» 5 möwsumde 166 oýunda 57 gol geçiren Jimenesi «Benfika» hem-de «Atletiko Madrid» klubalarynda da oýnapdy.

► «Wilyarrealı» niderlandalı hümüncisi Arnaut Danzuma 3-nji gezek «Premier Ligade» dolandy. 26 ýasyndaky oýuncy öñümizdäki möwsumu «Ewerthon» toparynda karendesine geçirer. Danzuma munden öñ «Premier Ligada» «Borntut» hem-de «Tottenham» klubalarynyň köynöknesini geýipdi. Danzuma «Ewerlonda» 10-nji belgili köynökcedede çykys eder.

«SERIE A»

● İtalyanyň «Milan» topary Awstiranyň «Red Bull Salzburg» klubunyň swesiýarijali hümüncisi Noa Okafory düzümine goşdy. İtalyan klubby 23 ýasyndaky oýuncy bilen 5 ýyllik şertnama bağlaşdy. «Milan» oýuncynyň transferi üçin salzburglyla 15 million ýewro berer hem-de goşmaça tölegler eder. 17-nji belgili köynökçanı geýip Okafor «Bazelle» futbola başlap, ol 4 möwsum «Red Bull Salzburgda» oýandy. Okafor bu klubda 110 oýunda 34 gol geçirdi. «Milan» kluby Niderlandlaryň AZ toparynyň 10-nji ýarymgoragcysy Teýani Reýnders 19+4 million ýewro transfer etti. 5 ýyllik şertnama bağlaşan Reýnders tâze klubunda 14-nji belgili köynökçanı geýer. «Milan» kluby «Real Madridde» 18 ýasyndaky ispan goragycsy Alehandro Hímenes Sançesi hem möwsumun hýryna çenli karendesine transfer etdi.

► Bir ýyllık arakesmeden soň tâzeden «Serie A» dolanan «Jenoa» topary İtaliyanı milli ýýgyndysyň hümüncisi Mateo Retegini düzümine goşdy. Bu transfer üçin «Boko Hünior» toparyna 15 million ýewro tâlân «Jenoa» topary 24 ýasyndaky oýuncy bilen 5 ýyllik şertnama bağlaşdy. Soňki 2 möwsumi Argentinianyň «Tigre» klubunda geçirgen Relegi 70 oýunda 35 gol geçirdi. Ol İtaliyanıň ýýgyndysynda da 3 oýunda 2 gezek tapawutlandy.

► İtaliyanıň «Fiorentina» topary «Yuwendutsi» braziliýaly ýarymgoragcysy Artur Melony möwsumiň ahryna çenli karendesine transfere etdi. «Fiorentina» topary kârdeş tâlegi hökmündé turinilere 2+2 million ýewro berer. Möwsumiň ahrynda-da 20 million ýewro berip, ýumkyl düzümine-de goşup biler. 26 ýasyndaky oýuncy geçen möwsumu «Liwerpulda» karendesine geçiripdi.

► Kolumbiýaly sag gyaraly oýrakcysy «Uwendutsandan» İtaliyanıň başşa bir güýlik kluby «Inter» geçdi. Erkin agent ýagdaýyndan «Inter» geçen 35 ýasyndaky oýuncy milanlyalar bilen geljek ýylý 30-nji ýünyuna çenli şertnama bağlaşdy. «Celsia», «Fiorentina», «Udineze» klubalarynda oýan Kudrado «Yuwenduts» 8 möwsum çykys edip, 314 duşusylda turinilere köynöknesini geýdi.

«LA LIGA»

● Bir döwürler «Real Madridde» oýnan ispaniyaly ýıldız oýuncy Isko «Betis»

topary bilen 1 ýyllik şertnama bağlaşdy. 31 ýasyndaky ýarymgoragacy geçen ýylýn de-kabryndan bári híc bir klubda çykys etmän gelýärdi. Ol soňki gezek «Seviljanıň» köynöknesini geýdi. «Walensiada» futbola başlan Isko «Malaga» hem-de «Real Madrid» topalarında çykys etti. Şeýle-de, «Bels» ispaniyaly goragacy, ozalzy oýuncysy Mark Bartra bilen 1 ýyllik şertnama bağlaşdy. Geçen möwsum Türkîjaniň «Trabzonspor» toparynda oýan 32 ýasyndaky oýuncy klubby bilen şertnamasyny ýatyrpdy. Bartra 2018-2022-nji ýıllar aralygynda 4,5 möwsum «Betisde» oýnapdy. «Barselonada» 7 möwsum oýan Bartra «Borusiya Dortmundda» hem 1,5 möwsum çykys etdi.

► İspaniyalyň «Wilyarreal» topary nemes kluby «Leipsig» norwegiýaly hümüncisi Aleksander Sörlot 10 million ýewro transfer etti. İspan klubby goşmaça tölegler hem tölär. 27 ýasyndaky hümünci ispan klubby bilen 5 ýyllik şertnama bağlaşdy. Soňki 2 möwsumu «Real Sosiedadda» kârdeşesine geçirgen Sörlot 90 duşusyda 24 gezek tapawutlandy. Sörlot «Bodo-Glimt», «Groningen», «Midtyüllan», «Kristal

da», 2018-nji ýılda-da «Arsenal» transfer bolan Obameýang 2022-nji ýylýn ýarywarynda «Barselonada» aralasdy. Geçen tomsuda-da «Celsiniň» düzümine goşulan Obameýang ady agzalan klublarda 606 oýunda 304 gol geçirdi. Karýerasyna «Milanda» başlan tejribeli hümünci italyan klubunda 1 oýunda hem meýdanza çykmadı. Şeýle-de, «Marsel» tejribeli futbolcysyn, topary kapitanı fransiyaly ýarymgoragacy Dimitri Payet klubdan ugratdy. 2016/17 möwsumundan bâri «Marselde» çykys edip gelýän 36 ýasyndaky oýuncy 326 oýunda 78 gol geçip, 95 asist etti. «Marselde» 2 döwür çykys eden Payet ýurduný «AS Ekselos» toparynda futbola başlap, ol «Nant», «Sent-Etien», «Lille» hem-de «West Ham» klubalaryny köynökcelerini geýdi.

► Fransiyalyň «Lille» topary «Barselonandyň» fransız goragycsy Samuel Umtiti erkin agent ýagdaýynda düzümine goşdy. «Lille» topary 29 ýasyndaky oýuncy bilen 2 ýyllik şertnama bağlaşdy. Geçen möwsumu «Legge» toparyda geçirgen Umtiti 2016-nji ýılda «Lionand» «Barselonada» transfer bolupdy. Umtiti «Barselonada» 133 duşusyuk geçirdi.

► Fransiyalyň kluby geçen möwsumu «Olimpiakos» toparynda çykys eden kongoly (Kongo DR) hüjümcى Sedrik Bakambu hem transfer etti. Aslynda 32 ýasyndaky hüjümcى iyun aýyný ahrynda BAE-niň «Al-Nas» toparyna transfer bolupdy. Yöne 1 aýdan soň «Galatasaray» Bakambu 700 mün ýewro transfer etti. Bakambu «Galatasaray» bilen 2 ýyllik şertnama bağlaşdy. Bakambu «Olimpiakosdan» öñ «Mar-sel», «Beijing Guoan», «Wilyarreal», «Bursaspor», «Soşo» klubalarynda oýnapdy.

► «Galatasaray» kluby geçen möwsumu kârdeşesine çykys eden ýylýz hüjümcisi Mauro Icardi bilenem 3 ýyllik şertnama bağlaşdy. Soň sanda ozal 2 möwsumu çykys eden Halil Derwüşoglu hem «Brentford» toparyndan transfer etti.

TÜRKDONYŇ TÄZE TOPARDAŞLARY

● Saud Arabystanynyň wise-çempiony, portugaliýaly super ýylýz Kristiano Ronaldoň çykys edýän «Al-Nass» topary 2 futbolcyny transfer etti. Er-Riyad şähériniň kluby Fransiyaly «Lans» toparynyň 28 ýyllý ýarymgoragcysy Séko Fofany 25 million ýewro transfer etti. «Lansda» 3 möwsumde 112 oýunda 21 gol geçiren kot-d'iwarily futbolc arap kluby bilen 3 ýyllik şertnama gol çekisidi. Şeýle-de, «Al-Nass» topary Ronaldonyň ozalzy topardasy, «Manchester Yünyatede» braziliýaly çep gyaraly goragycsy Aleks Telles düzümine goşdy. Arap kluby 4 million ýewro transfer eden 30 ýasyndaky oýuncy bilen 2 ýyllik şertnama bağlaşdy. Geçen möwsumu «Sevilýada» kârdeşesine geçirgen Telles «Manchester Yünyatede» 30 duşusyda meýdanza çykdy.

MALKOM HEM-DE DEMBELE ARAP KLUBLARYNDAYNA

● Saud Arabystanynyň çempionatynyň klublary Yewropadan ýylýz oýuncylary transfer etmegini dowam edýär. Yurdۇň iň köp çempionlyk gazanan kluby «Al-Hilal» topary Russiyanyň çempiony «Zenit» toparynyň braziliýaly ýylýz Malkom 60 million ýewro transfer etti. «Zenitde» 3 möwsumde 112 oýunda 21 gol geçiren kot-d'iwarily futbolc arap kluby bilen 3 ýyllik şertnama gol çekisidi. Şeýle-de, «Al-Nass» topary Ronaldonyň ozalzy topardasy, «Manchester Yünyatede» braziliýaly çep gyaraly goragycsy Aleks Telles düzümine goşdy. Arap kluby 4 million ýewro transfer eden 30 ýasyndaky oýuncy bilen 2 ýyllik şertnama bağlaşdy. Geçen möwsumu «Sevilýada» kârdeşesine geçirgen Telles «Manchester Yünyatede» 30 duşusyda meýdanza çykdy.

Palas», «Gent», «Trabzonspor» ýaly klublarda-da çykys etdi. Şeýle-de, «Wilyarreal» topary «Milanyň» italyaly goragcysy Matteo Gabbiani hem 1 ýyllik şertnama bilen kârdeşesine düzümine goşdy.

LIGE 1

● Fransiyalyň «Nissa» topary İtalyanyň «Atalanta» toparynyň kot-d'iwarily ýarymgoragcysy Zeremi Bogany uzak möhületleyin şertnama bilen düzümine goşdy. 7 möwsuminden soň «Ligue 1»-e dolanan 26 ýasyndaky oýuncynyň transferi üçin «Nissa» topary «Atalanta» 18 million ýewro hem-de goşmaça tölegler berer. «Atalanta»da 1,5 möwsum çykys eden Boga «Sassuolo»da 4 möwsum oýanady. «Çelside» futbola başlan Boga «Renn», «Granada», «Birmingem» klubalarynda da kârdeşesine çykys etdi.

10 ÝYLDAN SOŇ FRANSIYA DOLANDY

● Fransiyalyň «Marsel» topary gabony ýylýz hüjümcü Pier-Emerik Obameýang düzümine goşdy. Fransuz topary 10 ýıldan soň «Ligue 1»-e dolanan 34 ýasyndaky oýuncy bilen 3 ýyllik şertnama bağlaşdy. Mundan öñ Fransiyada «izon», «Lille», «Monako» toparyndan 1 möwsumundan kârdeşesine oýan Obameýang 3 möwsum «Sent-Etien» köynöknesini geýdi. 2013-nji ýılda «Borusiya Dortmund»

Palas», «Gent», «Trabzonspor» ýaly klublarda-da çykys etdi. Şeýle-de, «Wilyarreal» topary «Milanyň» italyaly goragcysy Matteo Gabbiani hem 1 ýyllik şertnama bilen kârdeşesine düzümine goşdy.

LIGE 2

● Fransiyalyň «Nissa» topary İtalyanyň «Atalanta» toparynyň kot-d'iwarily ýarymgoragcysy Zeremi Bogany uzak möhületleyin şertnama bilen düzümine goşdy. 7 möwsuminden soň «Ligue 1»-e dolanan 26 ýasyndaky oýuncynyň transferi üçin «Nissa» topary «Atalanta» 18 million ýewro hem-de goşmaça tölegler berer. «Atalanta»da 1,5 möwsum çykys eden Boga «Sassuolo»da 4 möwsum oýanady. «Çelside» futbola başlan Boga «Renn», «Granada», «Birmingem» klubalarynda da kârdeşesine çykys etdi.

10 ÝYLDAN SOŇ FRANSIYA DOLANDY

● Fransiyalyň «Marsel» topary gabony ýylýz hüjümcü Pier-Emerik Obameýang düzümine goşdy. Fransuz topary 10 ýıldan soň «Ligue 1»-e dolanan 34 ýasyndaky oýuncy bilen 3 ýyllik şertnama bağlaşdy. Mundan öñ Fransiyada «izon», «Lille», «Monako» toparyndan 1 möwsumundan kârdeşesine oýan Obameýang 3 möwsum «Sent-Etien» köynöknesini geýdi. 2013-nji ýılda «Borusiya Dortmund»

Palas», «Gent», «Trabzonspor» ýaly klublarda-da çykys etdi. Şeýle-de, «Wilyarreal» topary «Milanyň» italyaly goragcysy Matteo Gabbiani hem 1 ýyllik şertnama bilen kârdeşesine düzümine goşdy.

«BUNDESLIGA»

● Germanianyň wise-çempiony «Borusiya Dortmund» şampion «Bawariyanıň» austriýaly ýarymgoragcysy Marel Sabitsei transfer etti. Geçen möwsum 2-nji ýarymnyň «Manchester Yünyatede» kârdeşesine oýan Sabitsei transfer bashäbi 19 million ýewro dijip kesgitlendi. 29 ýasyndaky oýuncy dör-mündülär bilen 2027-nji ýyla çenli şertnama bağlaşdy. Sabitsei «Bawariyadan» 69 million ýewro transfer etti. «Bawariyadan»da 27 gol geçiren 4 ýyllik şertnama gol çekisidi. Zordi Alba 12 ýillap «Barselonandyň» köynöknesini geýdi. Ol kat-alonlaryň düzümde 459 oýunda 27 gol geçirdi. Alba «Barselonadan» öñ «Walesiyanıň» köynöknesini geýipdi. Alba tâze klubunda 18-nji belgili köynök-canı geýdi.

«GALATASARAÝYŇ TÄZE TRANSFERLERI

● Türkîjaniň şampiony «Galatasaray» transferden doýanok. Stambul şähériniň kluby bîrbida 2 oýuncyny düzümine goşdy. Topar «Premier Liganyň» we-

«BARSelonalyalar» MAÝAMIDE JEMLENÝÄR

● ABŞ-nyň çempionaty MLS-iň tâze klublaryndan «Inter Mayami» topary «Barselonada» çykys eden ýene bir oýuncyny transfer etti. Amerikan kluby «Barselonada» bilen şertnamasını tamalanan Zordi Albany transfer edendigini ha-bar berdi. 34 ýasyndaky çep gyaraly goragacy tâze klubby bilen 1,5+1 ýyllik şertnama gol çekisidi. Zordi Alba 12 ýillap «Barselonandyň» köynöknesini geýdi. Ol kat-alonlaryň düzümde 459 oýunda 27 gol geçirdi. Alba «Barselonadan» öñ «Walesiyanıň» köynöknesini geýipdi. Alba tâze klubunda 18-nji belgili köynök-cede çykys eder.

► «Barselonandyň» ozalzy ýylýzlarly Lionel Messi hem-de Serjio Busketsi transfer eden topary tâze tâlimciyi Herardo Martino hem ozal katalonlara tâlim beripdi. «Inter Mayaminiň» ozalzy başga bir barselonaly futbolç Luis Suaresi hem düzümine goşmagyna garasylýar.

► «Betis» toparynyň ispaniyaly ýarymgoragcysy Sergio Kanales karýera-syny Meksikada dowam etdirer. 32 ýasyndaky oýuncy Meksikanyň «Monterrey» toparynyň klubu tâlimciyi Stiven Jerrard bellän «El-İttifaq» bilen 3 ýyllik ýalasýga gol çekisidi. Erkin agent ýagdaýynda klubun yútgieden Mussa Dembele «Lionda» 5 möwsumde 172 oýunda 70 gol geçirdi. «Fulham» «Seltik» hem-de «Atletiko Madrid» klubalarynda da oýan Dembele şu waqtta çenli 140 goly derwëzä girizdi.

► «Barselonandyň» ozalzy ýylýzlarly Lionel Messi hem-de Serjio Busketsi transfer eden topary tâze tâlimciyi Herardo Martino hem ozal katalonlara tâlim beripdi. «Inter Mayaminiň» ozalzy başga bir barselonaly futbolç Luis Suaresi hem düzümine goşmagyna garasylýar.

► «Betis» toparynyň ispaniyaly ýarymgoragcysy Sergio Kanales karýera-syny Meksikada dowam etdirer. 32 ýasyndaky oýuncy Meksikanyň «Monterrey» toparynyň klubu tâlimciyi Stiven Jerrard bellän «El-İttifaq» bilen 3 ýyllik şertnama bağlaşdy. «Monterrey» topary Kanales transferi üçin «Betis» 10+7 million ýewro berer. «Real Madridde» hem çykys eden futbolç 2018-nji ýıldan bâri «Betis» köynöknesini geýyärdi.

► «Betis» toparynyň ispaniyaly ýarymgoragcysy Sergio Kanales karýera-syny Meksikada dowam etdirer. 32 ýasyndaky oýuncy Meksikanyň «Monterrey» toparynyň klubu tâlimciyi Stiven Jerrard bellän «El-İttifaq» bilen 3 ýyllik şertnama bağlaşdy. «Monterrey» topary Kanales transferi üçin «Betis» 10+7 million ýewro berer